

Новине српске

МОСТТТОВИ

Савез српских друштава Словеније | Број 76 | Година 20 | Мај 2024

26. ЕВРОПСКА СМОТРА СРПСКОГ ФОЛКЛОРА ДИЈАСПОРЕ

Обиље догађаја

Поштовани читаоци,

Пред вама је нови број Новина српских Мостови у коме доносимо обиље лијепи и важних догађаја, како за друштва исто тако и за Савез српских друштава Словеније.

Као и до сада највише активности везано је за фолклорну дјелатност, а свакако највећи и најзначајнији догађај у вези фолклора за све Србе у дијаспори и региону јесте 26. Европска смотре српског фолклора дијаспоре која је одржана 18. и 19. маја 2024. у Београду. О томе доносимо већи чланак на страницама Мостова.

Други фолклорни догађај везан за Савез српских друштава Словеније и друштва у њему јесте Први фестивал ветеранских фолклорних група савеза српских друштава Словеније а на којем су учествовале ветеранске фолклорне групе из наших друштава, као и гости из Италије.

Још један велики догађај везан за фолклор је гостовање Националног ансамбла „Коло” из Београда, који је одржао у Словенији три концерта, а организатор концерта у Крању било је Културно друштво „Брдо” Крањ а Савез српских друштава Словеније као суорганизатор.

Ветеранске фолклорне група у протеклом периоду биле су веома активне, тако имамо и концерт ветеранских фолклорних група под називом „Коло се вије”, то је већ традиционални догађај, затим имамо гостовања ветеранских фолклорних група на фестивалима у Србији, Пожаревац, као и у Италији, Санремо.

И дјечји ансамбли су били веома успјешни и активни, тако да је био организован, такође већ традиционални, фестивал дјечјих фолклорних група под називом „Дјечја радост уткана у коло”.

Није само фолклорна дјелатност била та која се одвијала задњих мјесеци, било је ту и других приредби и догађаја, споменућемо само „Кочићеве дане 2024” на којима су биле, поред концерта народних игара и пјесама, и литерарно и драмско вече, уз приказивање драмске представе.

У овом броју као и обично доносимо сталне рубрике о језику, књижевности, духовности, као и забавне стране. Трудимо се да се на неки начин задовоље потребе и интереси свих читалаца, а надам се да у томе успијевамо.

Душан Јовановић

Душан Јовановић	
26. ЕССФД.....	4
Душан Јовановић	
Фестивал ветеран. фолкл. група.....	10
Душан Јовановић	
Коло се вије.....	14
Душан Јовановић	
Дјечија радост уткана у коло.....	16
Невена Ступар	
Ко чека КОЛО дочека.....	20
Драгиша Лазовић	
Светосавски пикник.....	24
Бојан Антонић	
Фестивал ветерана фолклора.....	26
Душан Јовановић	
Са Слогом на путовање.....	28
Душан Јовановић	
Кочићеви дани 2024.....	30
Снежана Максимовић	
Ми на Азурној обали.....	34
Радоман Мајо Крговић	
Азурна обала зове.....	40
Ружица Кљајић	
Од једанаест до један.....	44
Насловна страна: СКД „Слога“ Нова Горица испред споменика Стефану Немањи у Београду. Аутор Душан Јовановић	

Издавач
Савез српских друштава Словеније

За издавача
Златомир Бодирожа

Главни и одговорни уредник
Душан Јовановић

Лектор за српски језик
Мића Живковић

Графичка обрада и прелом
Душан Јовановић

Обликовање
Бранко Баћовић

Молимо, да сви дописници шаљу своје текстове и фотографије по електронској пошти:
mostovi.ssds@gmail.com

Штампа:
ENOLA B d.o.o., Medvode

Излази 4 до 6 бројева годишње
Штампање часописа омогућили:

Jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Пројекат је рађен у сарадњи са Владом Републике Србије и суфинансиран од Министарства спољних послова - Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону.

Часопис уписан у регистар јавних гласила у Министарству за културу Републике Словеније под бројем 785

26. Европска смотре српског фолклора дијаспоре

Уз присуство више око 4.000 учесника и гостију из седам земаља ЕУ и региона, у Београду је 18. и 19. маја 2024. одржана 26. Европска смотра српског фолклора дијаспоре

Највећа културна манифестација српске дијаспоре одржана је у МТС дворани, а у такмичарском дијелу програма учествовало је четрдесет ансамбала, као и један ансамбл у ревијалном дијелу. Титулу најбољег, ове као и прошле године, понијели су фолклораши СКЦ „Стеван Мокрањац“ из Беча, за кореографију „Догодине у Призрену“, од жирија први пут у историји Смотре добило максималних 100 бодова и престижног „Чичу Шумадинца“, прелазни пехар „Вести“ враћа у своје витрине. „Мокрањац“ сада има шест титула првака Европске смотре српског фолклора дијаспоре.

Након химне „Боже правде“ присутнима се обратио Срђан Татић, секретар Асоцијације српског фолклора дијаспоре и поздравио све присутне, госте и учеснике Смотре, а затим позвао на позорницу представнике друштава учесника, који су затим изишли на бину у паровима, у народним ношњама.

Срђан Татић, иначе представник Савеза српских удружења хрватске,

Никола Селаковић

је позвао и све чланове Асоцијације српског фолклора дијаспоре (АСФД) да му се придруже на бини, а то су: Ненад Миленковић из Швајцарске, председник АСФД; Милан Гламочанин, из Словеније, потпредседник АСФД; Бојан Стефановић, из Француске, благајник АСФД; Саша Ивановић и Саша Вићентијевић из Њемачке, Александар Саша Станковић из Аустрије, Душан Алексић из Италије; Дејан Аднаћ из

Румуније и Звездан Ђурић, координатор Смотре.

Затим је Срђан Татић позвао Ђорђа Милићевића, министра без портфеља у Влади Републике Србије задуженог питања дијаспоре.

Ђорђе Милићевић је у свом обраћању истакао: „Овде смо да прослаavimo и очувамо богато културно наслеђе које

СКУД „Видовдан“ Љубљана

наш народ негује кроз песму, игру и традицију и која нас повезује и подсећа на наше корене без обзира на то где се налазимо у свету. Ова манифестација представља изванредну прилику да се окупе српски фолклорни ансамбли из различитих земаља. Наше културне везе које се протежу од преко граница биће оснажене заједничким радом и међусобним разумевањем кроз уметност” – истакао је Милићевић.

Додао је да је посвећеност српске дијаспоре у очувању српске културне традиције инспирација за све.

„Ваш труд, посвећеност и љубав према култури су инспирација за све нас. Пружате пример како се традиција и далеко од своје матице може чувати и пренети будућим генерацијама” – нагласио је Милићевић. Он је на крају поручио да малишанима из дијаспоре који дођу у Србију никад не каже „Добро дошли”“.

Борђе Милићевић

„Србија је ваша кућа. Ви сте овде своји на своме. Ми смо исти народ, а за наше малишане увек имам исту поруку да се друже и да граде мостове пријатељства у државама где живе и да никад не забораве нашу ћирилицу, културу, историју, традицију и када заврше школе да увек размишљају да

се врате у своју Србију, а ми ћемо их увек чекати раширених руку” – истакао је Милићевић.

Никола Селаковић, министар културе у Влади Републике Србије у својој бесједи истакао је следеће: „Та борба вас који сте у расејању да очувате своје ја, своје српско име и презиме, српску игру и песму, традицију, историју, историјско сећање и памћење јесте тамо где живите је најжешћа, најтежа, али Богами, и најуспешнија за очување српског идентитета – истакао је Селаковић.

Додао је да ће Србија, њен председник и Влада наставити да помажу дијаспори у тој мисији.

„У име Србије, у име Републике Српске, у име народа нашег у матици, желим вам да се увек добро осећате када се вратите кући, као што сте се сада вратили и да долазите чешће и да вас се што више враћа да остаје, да живи, ствара и да се рађа. А између осталог и да заигра и запева” – казао је Селаковић отварајући Смотру.

Чланови АСФД

СКД „Слога” Нова Горица

Громогласан аплауз изазвала је чињеница да је дошао у друштву супруге и дјецe од којих је син Лазар био у народној ношњи.

Након свечаног отварања 26. Европске смотре српског фолклора дијаспоре на позорницу су ступили чланови Културно умјетничког друштва „Градимиr” из Београда који су све присутне и учеснике Смотре поздравили извођењем кореографије „Игре из Шумадије”, чији је аутор Десанка Ђорђевић, а умјетнички руководилац Милорад Вулегић.

Прошлогодишњи побједници и добитници статуе „Чича”, чланови Српског културног центра „Стеван Мокрањац” из Беча предали су пехар, а затим је почео такмичарски дио Смотре.

Програм Смотре је био подијељен на два дана по три блока у сваком дану. Част да отворе такмичарски дио припала је Српском културном друштву „Марибор” из Марибора, једном од четири друштва из Словеније, која су учествовала на 26. Европској смотри српског фолклора дијаспоре у Београду, а фолклораша из Марибора наступили су са кореографијом „Шетнала се цанум Кузум Стана” – Игре из Врањског поља, аутор кореографије Саша Богуновић музички аранжман проф. др Здравко Ранисављевић, умјетнички руководилац Ана Добријевић.

Након СКД „Марибор” из Марибора у првом блоку, првог такмичарског дана, наступили су још: „КХД „Коло” Франкфурт, Њемачка; КУД „Требава” Салфелден, Аустрија; СКЦ

Веригба

„Офенбах” Офенбах, Њемачка; СЦ „Штутгарт” Штутгарт, Њемачка; КУД „Младост” Леоберсдорф, Аустрија; КУД „Коло” Баден, Швајцарска и СКД „Карађорђевићи” Ројтлинген, Њемачка.

У другом блоку првог такмичарског дана прво је у свом ревијално наступу Удруга Руке, АНИП „Војнић” из Војнића, Хрватска, извела кореографију „Игре из околине Димитровграда”, аутор кореографије Ненад Ковачевић, музички аранжман Дарко Ћитић а умјетнички руководилац Валерија Фараго. За свој наступ добили су симпатије публике и велики аплауз.

Првог такмичарског дана, у суботу 18. маја 2024, у другом блоку, учествовало је још једно друштво из Словеније, а то су чланови Српског културног друштва „Слога” из Нове Горице, који су се публици представили са кореографијом која носи назив „Ја сам српска кћи”,

аутор кореографије Звездан Ђурић, музички аранжман урадио проф. Владимир Милићевић, чији оркестар је и пратио игру фолклораша, а умјетнички руководилац је Бијана Савић.

У овом, другом блоку, наступили су још: КУД „Јован Јовановић Змај” Соленау, Аустрија; КУД „Златни опанак” Берлин, Њемачка; СКЦ „Вук Стефановић Караџић” Раштат, Њемачка; СКК „Нова генерација” Шорндорф, Њемачка; КСЗ Срба Салзбург, Аустрија.

У трећем блоку, првог такмичарског дана учествовали су: ФМД „Коло” Нојхаузен, Швајцарска; КУД „Свети Сава” Цуг, Швајцарска; КУД Драгослав Радовановић Кикац” Базел, Швајцарска; ССКУД „Јован Јовановић Змај” Фелдкирх, Аустрија; АКУД „Младост” Темишвар, Румунија; Српски културни центар Синделфинген, Њемачка и КУД

КПСХД „Вук Караџић” Радовљаница

„Рас” Луцерн, Швајцарска.

И почетак другог такмичарско дана припао је фолклорашима из Словеније, а у првом блоку прво су се публици и жирију представили чланови Српског културног друштва „Видовдан” из Љубљане, који су наступили са кореографијом под називом „Ајде Радо да легамо” – Игре и пјесме Лужничке долине. Аутор кореографије Жељко Крсмановић, аутор музичког аранжмана је Дарко Ђитић, а умјетнички руководилац је такође Жељко Крсмановић.

Након тога на позорници су се појавили чланови Културно просвјетног и хуманитарног друштва „Вук Караџић” из Радовљице који су одиграли кореографију која носи назив „На Васкрс у околини Београда” – Пјесме и игре из околине Београда. Аутор кореографије је Дамир Шиповац, музички аранжман урадио Жанијел Шубља, а умјетнички руководиоци су Адријана Шућур и Сандра Јевтић.

У овом првом блоку, другог такмичарског дана учествовали су још: КУД „Карађорђе” Берн, Швајцарска; КУД „Коло” Есен, њемачка; СКД „Завичај” Клагенфурт, Аустрија; СФД „Хомоље” Госау, Швајцарска и СКЦ „Стеван Мокрањац” Беч.

У другом блоку, другог такмичарског дана учествовали су: КУД „Завичај” Винтертур, Швајцарска, КСД „Бамби” Беч, Аустрија; КУД „Југос” Минхен, Њемачка; СКУД „Петар Кочић” Солотурн, Швајцарска; КУД „Дрина” Аугсбург, Њемачка и Српска заједница „Извор” Нови Изенбург, Њемачка.

Пјевачка група - Химна „Боже правде”

КУД „Градимира” Београд

У трећем блоку, другог такмичарског дана, учествовали су: КУД „Јединство” Беч, Аустрија; КУД „Слога” Цирих, Швајцарска, КУД „Зора” Ратингер, Њемачка; СКУД „Младост” Хамбург, Њемачка, КУД „Бисери” Дранси, Француска и КУД „Вук Стефановић Караџић” Роршах, Швајцарска.

Тако је завршен такмичарски дио 26. Европске смотре српског фолклора дијаспоре а онда је засјео стручни жири у саставу: др Мирјана Закић – председница жирија, шеф катедре и редовни професор за ужу научну област Етномузикологија на Факултету Музичке уметности у Београду, Игор Гудић – кореограф и директор КУД „Ризница” Краљево, Милош Вуловић

СКД „Марибор” Марибор

– кореограф и солиста НА „Коло”, Дејан Трифуновић – кореограф и уметнички директор КУД „Станко Пауновић” НИС-РМП Панчево, Иван Терзић – дипломирани етнолог-антрополог.

Додјела награда први пут је одржана у строгом центру Београда, на Тргу Републике где су сви учесници, али и њихови гости у престоници приредили славље за памћење које није помутило ни јак плусак. Сви заједно су поручили колико воле отаџбину, свој језик и културу без обзира на то што су од ње удаљени више хиљада километара.

Прво су чланови Асоцијације српског фолклора дијаспоре свим учесницима подијелили захвалнице за учешће на 26. Европској смотри српског фолклора дијаспоре, а за то вријеме се на позорници десио један веома лијеп и дирљив догађај, који је уљепшао атмосферу на Трагу Републике, а то је просидба на сцени. Јован Грубачки је на сцени заприсио Андру Клежу после пет година забављања. Они су се упознали у фолклорном ансамблу АКУД „Младост” из Темишвара гдје и сада заједно играју, а када је Андра рекла „ДА”, на бини и испред ње услиједио је аплауз и повици одобравања свих присутних.

Дошло се и до оног дуго очекиваног тренутка, а то је проглашење резултата. Срђан Татић је прво објављивао резултате за Специјалне награде, а затим добитнике плакета, и то од најнижих до највећих у свакој категорији признања, од бронзане до златне.

Срђан Татић

Специјалне награде: Најбоља нова кореографија: „Догодине у Призрену” – СКЦ „Стеван Мокрањац” Беч; Кореографија најближа изворном стварању: „Било једном у Осипаоници” – КСД „Бамби” Беч; Најбоље пјевање у кореографији – КУД „Вук Стефановић Караџић” Роршах; Најистакнутији инструменталиста – Лука Косановић из КУД „Коло” Есен; најбоља реконструкција костима – ношње из Призрена – СКЦ „Стеван Мокрањац” Беч; За оригиналност костима – КУД „Вук Стефановић Караџић” Роршах; Најбољи музички аранжман има је КУД „Рас” из Луцерна за кореографију „Игреиз скопске Црне Горе”. Најбољи играчки ансамбл и најбољи играч Урош Баралић из КУД „Бисер” Дранси.

Титуле златних од првог до десетог мјеста понијели су: СКЦ „Стеван

Хена Миленковић

СКЦ „Стеван Мокрањац” Беч

СКЦ „Стеван Мокрањац” Беч
„ДОГОДИНЕ У ПРИЗРЕНУ”
Кореографи:
Звездан Ђурић
Милорад Руњо
Аранжман:
Дарко Ћитић
Уметнички руководилац:
Милорад Руњо

Мокрањац" Беч („Догодине у Призрену" – 100,00 бодова), КУД „Бисери" Дранси („Омиле ми у селу девојче" – 99,133), КУД „Вук Стефановић Караџић" Роршах („Лесковачки коледари" – 98,867), КСД „Бамби" Беч („Било једном у Осипаоници" – 98,433, СЗ „Извор Ној Изенбург („Нунта ин Исаково" – влашке игре из околине Ђуприје – 97,4), КУД „Рас" Луцерн („Насред село тапан чука" – 97,3), СЦ Штутгарт („Сабор у Лесковачкој Морави" – 97,233), КУД „Југос" Минхен („Рајачки првенац" – 97,167) СКД „Завичај" Клагенфурт („Пође дуде за воду" – 96,833) и СКУД „Видовдан" Љубљана („Ајде Радо да легамо" – 96,5 бодова).

Мокрањац са Чичом

Титуле сребрних 26. Европске смотре српског фолклора дијаспоре понијели су: КУД „Завичај" Винтертур („Крај чесма моми играја" – 96,2), КУД „Коло" Есен („А ој мала бил' ми дала" – 95,333), СКЦ Офенбах („Панађур у Неготину" – 95,067), АКУД „Младост" Темишвар („Игре из околине Београда" – 95,00), ФМД „Коло" Нојхаузен („Орачки бал" – 94,933), КУД „Златни опанак"

Берлин („Ајдемо те Милане" – 94,9), КСЗС Салцбург („Марамница варалица" – игре и песме из околине Београда – 94,167), КУД „Свети Сава" Цуг („Игре и песме из Јасенице, Левча и Груже" – 93,867) и СФД „Хомоље" Гасау („Ој шоше, шопе" 93,633).

Титуле бронзаних понијели су: КУД „Младост" Леоберсдорф („Ну мај

пот ће доруљ теу" – 93,1), СКК „Нова генерација" Шондорф („Дилмано дилбере – игре и песме из Даниловграда – 92,833), КУД „Кикац" Базел („Шетнала се данум кузум Стана" – 91,7), СКД „Марибор" Марибор („Шетнала се данум кузум Стана" – 90,9), СКД „Слога" Нова Горица („Ја сам српска кћи" 90,633), КУД „Петар Кочић" Солотурн („Като мори Пећанке – игре и песме из Пећи" – 90,433), КУД „Слога" Цирих („Накнала Ленка Седенка" – игре и песме из околине Димитровграда – 90,00).

Статуа „Чича" поново је припала СКЦ „Стеван Мокрањац" из Беча а прили су ју грачи Јелена Радојчић и Стефан Бакић, а онда је услиједило велико славље свих фолклораша и вођства „Мокрањац".

Тако је завршена и овогодишња, 26. Европска смотра српског фолклора дијаспоре. Од четири друштва из Словеније, три чланови Савеза српских друштава Словеније, имамо добитнике једне златне и двије бронзане плакете. Честитамо свима на успешном наступу и представљању српског фолклора из Словеније уз наду да ће идуће године бити још боље и да ће на 27. Европској смотри српског фолклора учествовати више друштава из Словеније.

Аутор овог прилога и фотографија на Европску смотру у Београд путовао је и имао смјештај са члановима СКД „Слога" Нова Горица, а којима се захваљујем на свему, било ми је заиста лијепо и пријатно, као и увијек.

Текст и фото: Душан Јовановић

КУД „Градинар" Београд

АНИП „Војнић" Војнић

1. фестивал ветеранских фолклорних група ССДС

У организацији савеза српских друштава Словеније одржан Први фестивал ветеранских фолклорних група Савеза српских друштава Словеније

Овај догађај десио се 13. априла 2024. у Дому мјештана Примсково у Крању пред више од двије стотине посјетилаца и са преко сто и седамдесет извођача који су публици представили игре из различитих српских крајева. Иако ветерани и рекреативни играчи ипак су показали велику спремност и квалитет у својим наступима.

На почетку програма водитељка Тања Панић Бибић поздравила је све присутне као и Стојана Миловића, потпредседника Савеза српских друштава Словеније и Крстана Шућура, члана Савјета Владе Републике Словеније за питања народних заједница припадника народа некадашње СФРЈ у Републици Словенији, Лидију Радовановић, председницу Савеза Срба у Италији, као и све извођаче у програму, истакавши да је ово први фестивал овакве врсте у српским друштвима у Словенији, а затим је најавила и прве извођаче.

Част да својим наступом отворе Први фестивал ветеранских фолклорних група ССДС припала је члановима ветеранске фолклорне групе из Културно просвјетно спортског и хуманитарног друштва „Вук Караџић” из Радовљице који су се публици представили сплетом игара из Беле Крајине. Аутор кореографије је Марко Чушин, музичког аранжмана Жанијел Шубља а умјетнички руководилац је Адријана Шучур.

Српско културно просвјетно друштво „Свети Сава” из Крања за овај фестивал припремило је кореографију под називом Игре из Пчињског краја”. Аутор кореографије је Данијел Вучићевић, а умјетнички руководилац групе је Алеш Оштир

Кореографија је богата мелосом и игривим покретима значајним за подручје јужне Србије, односно пограничним дијелом са Северном

Тања Бибић Панић

Македонијом, прошараним подручјем селима долине реке Пчиње и околином Пчињског манастира. Сам крајолик и

Публика

топло подручје говори и о топлини игара, пјевањем, брзим окретима, насмијаних и радосних лица као и шареним ношњама. Те се примјећују прије свега код женских ношњи, а код мушких су упечатљиви широко црвени појасеви и чарапе до колена, везене у горњем дијелу. На главама жене носе беле мараме а мушкарци црне шубаре. Игра се заснива на темпу који се убрзава из игре у игру женским и мушким дијеловима плеса.

Из Љубљане су дошли чланови ветеранске фолклорне групе Српског културно умјетничког друштва „Видовдан” који су одиграли кореографију „Игре из Лесковца” у којој је приказан сплет народних игара и пјесама из Лесковца, као што су Бела Рада, Власинка, Лесковачка четворка, Чачак коло, Бугарка. Аутор

кореографије је Душан Кнежевић, који је уједно и умјетнички руководилац група, а музички аранжман урадио Михајло Милићевић.

Кореографију која носи назив „Градске игре из Беле Паланке” представили су фолклораши ветеранске фолклорне групе Српског културног друштва „Ново Место” из Новог Места. Аутор кореографије је Дејан Лилић, аутор музичког аранжмана Андрија Ђорђевић а умјетнички руководилац групе је Нада Цукут.

Бела Паланка се налази у подножју Суве и Старе Планине кроз коју вијековима пролази магистрала између Европе и Блиског истока. Под утицајем двије културе од којих је превладала култура са истока су се на основу традиционалних плесова појављивале

Сшојан Миловић

градске игре и пјесме, које су по стилу и техници играња мирније, лакше, прилагођене затвореном простору и везане за градски начин облачења и хода. Кореографију састављају следећа кола: - Моја мајка килим ткаје, - Звонце, - Чурула, -Стара планина.

Од Беле Паланке отишло се игром и пјесмом на запад Србије, тачније у ужички крај, а за то су се побринули чланови ветеранске фолклорне групе Српског културног друштва „Петар Кочић” из Крања, који су се представили кореографијом под називом „Недељом ми долазио Миле” – Игре и пјесме из

КПСХД „Вук Караџић” Радовљица

Представници друштва

СКПД „Свети Сава” Крањ

СКУД „Видовдан” Љубљана

СКД „Ново Месџо” Ново Месџо

СКД „Пеџар Кочић” Крањ

ужичког краја. Аутор кореографије Снежана Максимовић, аутор музичког аранжмана Борислав Дамјанић, а умјетнички руководилац је такође Снежана Максимовић.

Ова кореографија, односно сплет игара започиње пјесмом „Недељом ми долазио Миле”. Миле дјевојку убиједи да пође за њега, затим се скупиле цијела дружина која заједно са њима кроз игре „Шетња”, „Ужичка чарлама”, „Седма небеска”, па све до „Љубовог кола” заигра у колу.

На овом фестивалу учествовали су и гости из иностранства, тачније из Италије, односно Трста, а то су фолклораши ветеранске фолклорне групе Српског културно умјетничког друштва „Pontes-Мостови” који су се публици у Крању представили кореографијом „Игре из Лесковца” Аутор кореографије је Јелена Маринковић, а аутор музичког аранжмана Александар Гавриловић. Умјетнички руководилац је Биљана Клепић, а вође групе Лазар Рајковић и Филип Илић.

Кореографија има мушко надигравање као увод онда, уз разних слика и корака, заједничко играње. На крај солистички дио, гдје се укључују и остали играчи. Српско културно друштво „Марибор” из Марибора на Фестивал је дошло такође као гост, а стигли су са својом ветеранском фолклорном групом која је приказала кореографију са неколико сценских елемената, а назив кореографије је „Ја испросих миље моје” – Игре из Бруса. Аутор кореографије: Ања Периз, која је је умјетнички руководилац групе, а аутор музичког аранжмана Душан Ђукић.

Кореографија представља подручје града Бруса и околине. За то подручје су карактеристичне веселе и динамичне игре, које се одражавају кроз бржи темпо и брзе плесне кораке. Кореографију започињу мушкарци који се окупљају на сеоском вашару. Тамо се упознају момак и дјевојка који се допадају једно другом. Родитељи желе да им забране дружење.

Кореографија се затим наставља плесом „Дунда коло”, коју плешу само жене. Кроз све остале игре: Кукуњеш, Радикалка, Пријино коло, Чачак и Жикино коло, група се разиграва и приказује све народне игре које су биле популарне на том подручју.

СКУД „Pontes-Mosijови” Трсци

СКД „Марибор” Марибор

КД „Брдо” Крањ

КУД „Младоси” Љубљана

Од Бруса игром и пјесмом отишло се на југ, тачније на Косово, а за то су заслужни чланови ветеранске фолклорне групе Културног друштва „Брдо” из Крања, који су, може се рећи, на домаћем терену извели „Српске игре са Косова”. Аутор кореографије: Алеш Оштир, који је и умјетнички руководиоца групе.

Приказ српских игара са територије Косова, околина Гњилане. Сценски приказ женске пјесме „Хајде Стамено” и игара као што су Пембе, Дели агуш, Момче седи на брега, Серез, Власинка и Шиловачки чачак.

И за крај програма остала је кореографија која носи назив „Игре из лесковца”, коју су приказали чланови ветеранско-рекреативне групе Културно умјетничког друштва „Младост” из Љубљане. Аутор кореографије и умјетнички руководиоца групе је Бојан Антонић, а аутор музичког аранжмана Вања Диздаревић.

Ветеранска фолклорна група КУД „Младост” основана је априла 2023. и заједно раде годину дана. Њихов мото је „живај док си млад”. У кореографији „Игре из Лесковца” одиграли су кола: Бела Рада, Четворка, Власинка, Крупан и ситан Чачак и Бугарка.

На самом крају Првог фестивала ветеранских фолклорних група Стојан Миловић је уз помоћ Сњежане Бранисављевић и Тање Панић Бибић подијелио захвалнице за учешће свим учесницима у програму, захвалио се публици на посјети и великој подршци свим извођачима, а учесницима у програму честитао на веома успјешним наступима.

Овај Фестивал, односно наступе свих фолклорних група оцјењивао је стручни жири у саставу: Снежана Максимовић, Жељко Крсмановић и Милан Гламочанин, а након завршетка програма одржали су разговор са свим умјетничким руководиоцима.

Дружење је настављено у истом простору уз живу музику Раше Легеновића, у веома веселој и пријатној атмосфери.

Текст и фото: Душан Јовановић

Коло се вије...

У организацији Културног друштва „Брдо” Крањ одржан Седми међународни ветерански фестивал

Фестивал је одржан 6. априла 2024. у препуној дворани Дома мјештана Примсково у Крању. У најави програма Жељко Андрић, водитељ, поздравио је све присутне а затим позвао на бину Митра Вујиновића, председника Културног друштва „Брдо”, који је поздравио и представио госте на овом догађају, међу којима је био и Златомир Бодирожа, председник Савеза српских друштава Словеније, а затим је Жељко Андрић најавио прве извођаче у програму.

На сцену су први ступили фолклораши ветеранске фолклорне групе Културног друштва „Брдо” из Крања, домаћини Фестивала, који су у свом првом наступу приказали кореографију под називом „Игре из околине Лесковца.

На овогодишњем Фестивалу учествовали су и гости из иностранства и то из Србије, Републике Српске и Аустрије. Крањској публици први су се представили чланови ветеранске фолклорне групе Културно умјетничког друштва „Пошет” из Београда који су одиграли сплет игара из Шумадије.

Дугогодишњи пријатељи друштва, чланови ветеранске фолклорне групе Културно умјетничког друштва „Уна” из Новог Града представили су се са двије тачке, прво је Женска пјевачка група отпјевала неколико пјесама, а затим је фолклорна група приказала кореографију „Игре и пјесме новског Подгрмеча”.

Гости из Србије, фолклораши ветеранске групе Културно умјетничког друштва „Болеч” из Болеча у свом првом представљању одиграли су „Шопске игре”, а затим је опет је дошао ред да се запјева, а за то су се побринули чланови Мушке пјевачке групе Културног друштва „Брдо” Крањ, отпјевавши сплет крајишких народних пјесама, а након њих и Женска пјевачка група Културног друштва „Брдо” која је такође отпјевала сплет крајишких народних пјесама.

Фолклораши Културно умјетничког друштва „Пошет” из Београда у свом другом наступу одиграли су игре са Старе планине, а гости из Аустрије, чланови Српског културног центра

„Стеван Мокрањац” из Беча приказали су „Игре из Метохије”.

У свом другом наступу фолклораши Културно умјетничког друштва „Болеч” из Болеча приказали су „Игре из Босилеградског Крајишта”, а чланови ветеранске фолклорне групе Културног друштва „Брдо” Крањ завршили су овај лијепо програм са кореографијом „Игре са Косова”.

Дружење учесника у програму и гостију настављено је уз живу музику и добро расположење, а присутнима се обратио Митар Вујиновић председник Културног друштва „Брдо”, који се захвалио учесницима на виђеном програму, публици на посјети као и донаторима и свима онима који су на било који начин помогли организацију и реализацију овог догађаја. Након тога представницима друштава уручио је захвалнице за учешће на Седмом међународном фолклорном фестивалу ветерана „Коло се вије”.

Текст и фото: Душан Јовановић

Митар Вујиновић и Жељко Андрић

КД „Брдо” Крањ - Женска пјевачка група

Публика

КД „Брдо” Крањ

КУД „Полеј” Београд

КУД „Уна” Нови Град - Женска пјевачка група

КУД „Уна” Нови Град

КУД „Болец” Болец

КД „Брдо” Крањ - Мушка пјевачка група

КУД „Полеј” Београд

СКЦ „Сшеван Мокрањац” Беч

КУД „Болец” Болец

КД „Брдо” Крањ

Дјечија радост уткана у коло

Осми дјечији фолклорни фестивал

Српско културно друштво „Слога“ Нова Горица по осми пут организовало дјечји фолклорни фестивал под називом „Дјечија радост уткана у коло“

Фестивал је одржан 20. априла 2024. у дворани Омладинског центра (Mladinski center) у Вртојби пред великим бројем гледалаца, преко двије стотине љубитеља српске народне игре и пјесме.

На почетку програма водитељка Гордана Тривуновић поздравила је све присутне ријечима: „Добро вече свима, добродошли на осму по реду дечију смотру фолклора под називом „Дечја радост уткана у коло“ коју организује Српско културно друштво „Слога“ из Нове Горице“.

Затим се и сама представила публици и навела да ће све провести кроз разигран програм пун искрених осмијеха и разиграних корака најмлађе деце.

У свом даљем излагању рекла је: „Од 1995. године, поред матерњег језика, оснивањем друштва „Слога“, постепено желимо да потомцима пренесемо нешто више, нешто што се не заборавља, нешто што нам је дато у колијевци, наше игре, наше пјесме, обичаје који људе очаравају својом аутентичношћу, и зато нам је циљ да све ово пренесемо на све генерације. Већ неколико година стварамо са великом душом, великим осмијесима, највећом искреношћу али најмањом физиономијом... да са нашом дјецом, која су наше богатство... тако да са посебним поносом представљамо резултат рада наших најмлађих,

да на овом фестивалу заиграју карактеристично и да су управо они поносни носиоци своје вечери. Како бисмо догађај још више обогатили и дали му значај и величину, захваљујемо се свима вама који сте данас са нама.

Посебно лијеп поздрав Милану Турку, председнику општине Шемпетер-Вртојба, господину Милану Турку, и Душану Јовановићу, секретару Савеза српских друштава Словеније. Срдачан поздрав свим председницима српских и других друштава и њиховим представницима и свима осталима који су одвојили вријеме да запливају са нама међу таласима хармоније наше културе“.

Након тога позвала је Милана Турка, председника општине Шемпетер-Вртојба, да отвори Осми дјечји фолклорни фестивал – Дјечија радост уткана у коло.

Милан Турк се обратио лијепим ријечима и захвалио се СКД „Слога“ Нова Горица да и на овакав начин ради на очувању српске културе, а посебно истакао рад са најмлађима, честитао на организацији а учесницима пожелио добар наступ, а затим и формално отворио овај Фестивал.

Гордана Тривуновић се захвалила Милану Турку за лијепе и подстицајне ријечи, а затим казала: „Али данас

нисмо овдје само да бисмо причали, ова манифестација има други, шири и љепши смисао. Дјечија радост и енергија су ту, да нам покажу како раде, како чувају своје и колико добро им то иде”.

У програму су се први представили домаћини, Српско културно друштво „Слога” и Допунска школа на српском језику. Допунска школа на српском језику се представила са два рецитала и музичком нумером на хармоници а најмлађи СКД „Слоге” су се представили са пјесмом „Савила се лоза белог вина”.

Водитељка програма је навела да је СКД „Слога” Нова Горица већ неколико пута сарађивала са српским друштвима из Италије, и увијек се радовала сваком новом сусрету са својим пријатељима из Српске културне заједнице „Свети Сава” Валдањо. Иако су младо друштво, основано 2011. године, већ имају иза себе многобројне наступе како у Италији тако и у матици. Овај пут су се представили са двије кореографије, а прва кореографија је „Игре из Шумадије, умјетнички руководилац је Војче Несторовић, а друга кореографија је „Лесковачки

Чачак”, умјетнички руководилац је такође Војче Несторовић.

Друга група која је дошла из Италије су гости из Удина, СКД „Слога”, ове вечери су се представили са „Играма из Драгачева”, аутор кореографије је Чедомир Туцић, умјетнички руководилац је Анастасија Савић.

И у следећој тачки програма ишло се у Италију, овог пута мало сјеверније, до Скија, а представило се Удружење Срба „Круна” са пјесмама и играма из Србије. Они су основани 2012. године и већ имају иза себе доста успјеха. Аутор кореографије је Драган Павловић а умјетнички руководиоци су Зора Воћкић и Сара Младеновић.

Сљедећи гости су дошли из Љубљане, члановима СКД „Слога” драгог и познатог Културно умјетничког друштва „Младост” које је основано 2001. године. Друштво се може похвалити са преко сто и педесет активних чланова у различитим секцијама. Они су се представили са кореографијом „Игре из Ужица”, аутор кореографије је Бојан Антонић, умјетнички руководилац је Анђела Серенчеш.

Друштво са којим СКД „Слога” веже неколико заједничких гачака, драги пријатељи СКУД „Pontes-Мостови” из Трста, су се представили са двије групе. Прва група је одиграла игре из централне Србије, аутори кореографије су Тамара Антонијевић и Никола Радовановић, а умјетнички руководилац је Биљана Клепић.

У наставку програма Гордана Тривуновић, водитељка програма истакла је: „Играмо, пјевамо, радимо и учимо да би опстали. А све то би било много теже кад са нама не би било наших дугогодишњих пријатеља, спонзора и донатора који помажу да се наше мисли и снови претворе у стварност. У своје име и у име нашег Српског културног друштва „Слога”, се захваљујемо: ЈСКД (JSKD) испостава Нова Горица, Градска општина Нова Горица и Општина Шемпетер-Вртојба, ЈСКД Републике Словеније, Савез културних друштава Нова Горица. Хвала за сву вашу подршку и добру вољу, за помоћ у реализацији свих идеја које остварујемо, а овим путем, на нашој данашњој манифестацији, то поносно и весело показујемо. Такође велико хвала члановима Извршног одбора СКД „Слога” као и родитељима. А сад идемо даље. Нека наши најмлађи са поносом поведу коло и нека нас очарају својим искреним осмијехом и енергијом”.

Дугогодишњи другари, СКУД „Видовдан” из Љубљане, о њима није потребно трошити ријечи они су гигант српског фолклора у Словенији, - како је истакла Гордана Тривуновић, ове вечери су се представили са играма из Брусника, аутор кореографије је Саша Богуновић, умјетнички руководиоци Марија Тривунца и Данијел Серчић.

Поново су на бину крочили пријатељи из Удружења Срба „Круна” из Скија, са старијом групом, а представили су се играма и пјесмама из Пчиње, аутор кореографије је Драган Павловић а умјетнички вођа Мартина Филиповић и Дијана Николић.

Иако је бина била мала, а њих је било највише, поново су се представили гости из Љубљане, фолклораши СКУД

„Видовдан”, извођењем сплета игара, „Влашке игре из Кобишнице”, аутор кореографије Жељко Крсмановић.

И пријатељима из СКУД „Понтес-Мостови” из Трста, поново се указала прилика, овај пут су се представили са пјесмом: „Ој девојче Пироћанче”, и кореографијом „Игре из Пирота”. Аутори кореографије Дејана Станисављевић и Никола Радовановић

Поново се публици обратила Гордана Тривуновић ријечима: „Знате како кажу, за крај увијек морамо оставити оно што нам је најслађе...па да, наше малишане...али ако сте бар мало посматрали како они играју, да ли сте помислили да су заиста „Малишани” кад онако оштро, поносно и вјешто одигравају кораке. Жеља да покажу шта су ново научили је велика. Молим да наш понос завлада сценом и премијерно одигра „Игре и пјесме из Куманова”, конструкција кореографије Момчило Дамјановић и Дана Беговић”.

Након наступа „Малишана” водитељка програма је навела: „Љепота оваквих

манифестација јесте дружење, нова познанства, дугогодишња пријатељства и међусобна сарадња. Заједно с нама, увијек и свугдје. Стара пријатељства трају, а нова дијелимо и идемо даље. Од данас смо богатији за још једно лијепо дружење, а наш мозаик се

и даље пуни новим искуствима и драгим успоменама. За крај позивам предсједника Илију Јанковића да се обрати и подијели захвалнице свим друштвима за учешће на данашњој фолклоријади.

Илија Јанковић, предсједник СКД „Слога“ Нова Горица подијелио је захвалнице за учешће на Осмом дјечијем фолклорном фестивалу „Дјечија радост уткана у коло“ свим представницима друштава која су учествовала на Фестивалу а затим се у пригодној бесједи захвалио како учесницима у програму исто тако и публици на посјети. Истакао је чињеницу да СКД „Слога“ Нова Горица идуће године обиљежава тридесет година постојања, а за то вријеме много тога је веома успјешно урађено.

На самом крају Гордана Тривуновић се свима захвалила рекавши: Хвала свима који су на било који начин помогли у реализацији данашњег програма, свим Слогашима, фолклорашима, ветеранима, вјерним родитељима наше дјечице и члановима СКД „Слоге“.

Наша дјеца су наша будућност... да ли ћемо се предати заборава или ипак покушати да изван наше матице очувамо и пренесемо наше обичаје, писмо, културу. Да се не заборава коријени и поријекло...у друштву „Слога“ се трудимо да очувамо свијест о постојању и припадности уз знање и подршку које сте нам повјерили ви! Хвала за ваше вријеме и ваше аплаузе. До неке нове прилике и новог дружења, СРЕЋНО !!!!

Текст и фото: Душан Јовановић

Ко чека – КОЛО дочека

У организацији Савеза српских друштава Словеније и Савеза Срба Словеније 12. маја у Спортској дворани „Планина“ у Крању одржан је концерт Ансамбла народних игара и песама „Коло“ из Београда под покровитељством Министарства културе Републике Србије.

Национални Ансамбл народних игара и песама „Коло“ први пут гостује у Крању. Представио се нашој публици целовечерњим концертном програмом под симболичним називом „Колодром“.

Током готово два сата програма, пред више од 1.300 посетилаца, представљен је уметнички концепт који је марљиво стваран у претходних седам деценија. Овације одушевљене публике, аплаузи након изведене кореографије, повратак на сцену по пети пут обрадовали су извођаче и измамили осмехе:

„Живот је игра! Крањ је на ногама! За ово се живи!2, били су коментари усхићених играча иза бине.

Љубав према традиционалној игри и песни, пријатељство које је неговано годинама, те заједничка амбиција Културног друштва „Брдо“ из Крања и

Милан Гламочанин, проф. др Здравко Ранисављевић и Злајкомир Бодирожа

државних професионалаца из Београда изнедрило је идеју о концерту. Визија заједничког наступа и дружења тог дванаестог маја била је брисање

граница и зближавање људи богатим репертоаром.

– Након тридесет година игре и кореографског рада, испуњена ми је жеља угостити, бити домаћин Ансамблу народних игара и песама „Коло“ у родном граду Крању – речи су младог и амбициозног кореографа омладинског састава Културног друштва „Брдо“, господина Милана Гламочанина.

Те невероватне вечери наступиле су преко деведесет играча и врхунских инструменталиста народног оркестра из Србије. Омладинци друштва из Крања храбро су извели свој репертоар, као домаћини концерта регионалне турнеје „Колодром“.

Публика и јосици

Својим присуством и свесрдном подршком спектакуларан догађај увеличали су уважени гости: градоначелник града Крања, господин Матијаж Раковец са заменицима, господин Јанезом Черене и Мања Зорко. Догађај су подржали председник Савеза Срба Словеније господин Владимир Кокановић и председник Савеза српских друштава Словеније господин Златомир Бодирожа као и директор Ансамбла народних игара и песама Србије „Коло“ др Здравко Ранисављевић.

Присуствовали су председници многих друштава и удружења широм Словеније на радост свих окупљених, указујући на јединство и пружајући подршку националном ансамблу као и домаћину, председнику Културног друштва „Брдо“, господину Митру Вујиновићу.

– Фолклор је уопштено име за уметност која у устаљеним традиционалним облицима живи у народу, а преноси се са старијих на млађе. Кореографија најближег изворном стваралаштву, отворено коло, сплет, леса, поскок,

Проф. др Здравко Ранисављевић и Душан Јовановић

Невена Ступар

Национални ансамбл „Коло“ - њевачка трија

Омладински ансамбл КД „Брдо“ Крањ

трокорак, ропота, то су термини са којима се сусрећу чланови омладинског састава културног друштва „Брдо“, бирајући тако пут ка очувању наше културне баштине, идентитета и свих исправних животних вредности – обратила се публици и тиме отворила концерт водитеља културног програма те вечери професорка разредне наставе и наставница српске допунске школе у Крању Невена Ступар.

Од оснивања до данас, Ансамбл „Коло“ истрајао је у настојању да народну игру подигне на ниво високе уметничке интерпретације. Њихови програми представљају узор и модел сценског етно-приказивања обједињујући основне вредности традиционалне културе. „Коло“ сакупља, негује и чува од заборава српско народно, играчко, певачко и музичко благо српског народа.

Фолклор је више од игре!
Професорка разредне наставе
Невена Ступар
Наставница допунске школе српског
језика у Крању

Игре из Беле Крајине - околина Чрномeља

Народни оркестар

Игре из Шумадије

Прије самог наступа фолклораша Националног ансамбла „Коло” Београд на сцену је ступио Омладински ансамбл Културног друштва „Брдо” из Крања који је одиграо кореографију „Момче седи на брега” – Игре и песме Косовског Поморавља, а затим су фолклораша Националног ансамбла „Коло” Београд одиграли су следеће кореографије: „Висок пенцер, а ја цура мала” – песма забележена од српског становништва у западној Славонији; – „Игре из Беле Крајине” – игре из околине Чрномeља; – „Игре из западне Србије”; – „Озрен гору, пови’ брду гране” – српске игре са Озрена; – „Игре из Подгрмеча”; – „Влашке игре”; – „Игре из Биначке Мораве”; – „Тројно” – чобанско надигравање из источне Србије; – Сплет традиционалних мелодија у извођењу народног оркестра; – „Кој ми те пита” – песма из Велике Хоче, Косово и Метохија; – „Игре из Босилеградског Крајишта”.

Игре из Подгумеча

Влашке игре

Игре из Биначке Мораве

Тројно - чобанско надигравање

Певачка трија

Игре из Босилеградској Крајиштини

Српске игре са Озрена

Светосавски пикник

Српско културно просветно друштво „Свети Сава“ из Крања је 25. маја 2024. организовало сада, већ традиционални „Светосавски пикник“, на поседу Славице Голоб, иначе наше чланице друштва, на Полици код Накла. Лепо и сунчано време је омогућило пријатно расположење присутних, који су се раширили по ливади и хладовини. Деца су игром и грајом допринели веселости и забави. Одбојкаши су дошли на свој рачун, где су се мењале екипе које су ударали по лопти до миле воље. Ко је био за игру, развезла су се кола уз пратњу две хармонике. Орила се песма, узвици и радост помешана са мирисом пића и печења са роштиља. За то су бринули стари мајстори роштиљнице, Јово и Владо. Пића и хране је било у изобиљу, тако да су се фрижидери добро знојили.

Председница друштва Милка Давидовић је добро координисала радну екипу да је све протекло у најбољем реду. Угостили смо и чланове братских друштава СКД „Петар Кочић“ из Крања, КД „Брдо“ из Крања, а имали смо част да су нам у госте дошли и чланови Културно уметничког друштва „Бела Крајина“ из Чрномеља, као и наши драги спонзори. Организацији и радној екипи и свим присутнима, се захваљујемо за труд и залагање.

Текст и слике: Драгиша Лазовић

Фестивал ветерана фолклора

КУД „Младост“ из Љубљане овај пут повело је на свој први наступ у Србију свој рекреативни ансамбл. Први међународни фестивал ветерана фолклора „Идем преко земље Србије“ у организацији Етно села „Ла Салаш“, које се налази између Пожаревца и Голупца, одржан је 25. маја 2024.

На фестивалу су учествовала многобројна друштва из целе Србије а наши рекреативци су се представили „Играма из Лесковца“.

Поред свега тога посетили смо тврђаву Голубац, а у повратку свратили смо у манастир Тумане гдје смо присуствовали литургији за здравље. Да не би били гладни и да нам не би било жао „морали“ смо свратити у чувену печењару „Код деде Ставре“ у Сурчину гдје смо добро омрсали бркове.

Иза нас је један незабораван викенд који ће мени лично остати у лијепом сјећању, од самог почетка вјеровало сам и сигуран сам био да ће нам бити ТОП! Све се поклопило како треба као баба на дједу или као кец на десетку.

Прије годину дана и кусур формирали смо ову рекреативну секцију у нашем

друштву. Циљ је одувјек био да се поред стандардних кола која би играли на разним догађајима, науче и по коју кореографију како би могли да наступају на разним манифестацијама, односно да би били дио једне дивне фолклорне приче и да осјете све чари фолклора кроз пјесму и игру.

Све три дана била су изузетна, са пуно позитивне енергије, среће, емоција и благостања. Кренули смо у петак поподне после посла, када би била гужва на цести, ми је нисмо имали! На граници у оба правца није било ниједног аутобуса који би нам спречавао или успорио темпо. Резервисали смо фин

и чист смјештај у природи гдје би нас у сунчано суботње јутро пробудиле птице, гдје смо заједно доручковали као једна права екипа а касније један дио екипе прошао би поред Дунава.

Такође имали смо срећу и код тврђаве Голубац гдје смо им банули ненајављено, а нас свеједно срећом нису одбили и омогућили су нам посјету. Највећу срећу смо имали кад смо стигли на вријеме у манастир Тумане. Нико од нас није знао да молитва за здравље почиње у 11.30 а ми ко наручени стигли пола сата раније.

Упркос великој посјети вјерујем да су многи од доживјели велико благостање свевишњег већ у самом улазу на капији, авлији или за вријеме молитве. Ја сигурно јесам и драго ми је због тога а посебно кад ми је свештеник услишио тиху жељу да ме барем мало она света водица додирне. На крају сам од истог био окупан.

Улазак у етно село Ла Салаш био је скроман, дошли смо први од свих осталих гдје смо могли у миру без икакве журбе попити пиће у сеоској кафаници па је и сам фестивал на крају испао на прави сеоски начин што је имало свој чар. Касније у ресторану сва

позитивна енергија коју смо скупљали све ово вријеме морала је негдје да прсне па смо због тога лудовали и пјевали касно у ноћ уз фантастичну музику коју често можемо видјети само на уоутубе-тако барем ја мислим.

Да полако завршим, мени је заиста драго видјети све задовољне и сигуран сам да ће свима ова прва турнејица остати у лијепом сјећању. Сви су били одлични као и њихови партнери за које ми је посебно драго да су их повели. Сигуран сам да ћемо следећи пут ићи у већем броју па ће и остали другари из те групе имати прилику доживјети све ово што смо и ми доживјели овог викенда. Живи и здрави били.

Бојан Антонић, предсједник и умјетнички руководиоца КУД „Младост“ Љубљана

Са Слогом на путовање

Још једно занимљиво путовање на Европску смотре српског фолклора дијаспоре

На Европске смотре српског фолклора дијаспоре и Срба у региону редовно одлазим већ од 2008. године, када је Смотра одржана на Палама, а био сам и 2003. исто тако на Палама. Послије Пала 2008, односно Источног Сарајева, пут ме водио у Темишвар, Брчко, Београд, Чачак, Ниш, Бању Луку, Београд, Беч, Порторож, Бању Луку, Београд, Нови Сад и ове, 2024. године поново Београд. На та путовања ишао сам са СКПД „Свети Сава” Крањ, КУД „Младост” Љубљана, на задње три Смотре са СКД „Слога” Нова Горица. Свако путовање је на свој начин било интересантно, лијепо, са много лијепих утисака и са великим задовољством.

Ове године сам на позив вођства СКД „Слога” Нова Горица ишао с њима у Београд, на 26. Европску смотру српског фолклора дијаспоре. Радо сам прихватио њихов позив јер међу члановима „Слоге” имам пријатеље са којима се увијек радо сусрећем, а и фолклораши „Слоге” су исто тако фини и са већином имам веома лијеп однос.

На пут смо кренули у раним сатима, већ је наступио 17. мај, а ја сам их сачекао у Љубљани и заједно смо наставили путовање до Београда. На неколико мјеста смо се устављали ради одмора и возача аутобуса а и нас самих. Чак и киша која је ромињала до самог уласка у Србију није омела добро расположење, као да смо били увјерени да ће се ово путовање и учешће на самој

Смотри завршити на најљепши начин, на начин који се у СКД „Слога” очекује годинама.

По доласку у Београд оставили смо ствари на рецепцији All in Hostel-а који се налази преко пута старе жељезничке станице, односно тачно насупрот споменика Стефану Немањи. Након тога, с обзиром да смо дошли око десет сати прије подне, а у hostel смо могли ући тек после дванаест, прошетали смо градом, нешто пригризнули, а Илија Јанковић, председник СКД „Слога” и ја отишли смо до МТС дворане (бивша дворана Дома синдиката) гдје је и одржана овогодишња Европска смотра.

Са Звезданом Ђурићем, аутором кореографије коју је „Слога” играла на Смотри, договорено је да се одржи проба у Дому војске Србије, који се налази близу МТС дворане. На проби је била и проф. др Сања Ранковић, која је много помогла око пјевања у кореографији, а пробу фолклораши пратио је оркестар проф. Владимира Милићевића, који је био и аутор музичког аранжмана. Да одмах споменем и Биљану Савић, умјетничког руководиоца у СКД „Слога”, која је водила рачуна и бриге о много чему, не само о томе какав ће бити наступ, јер да би само извођење кореографије било како треба, мора се испоштовати све што је планирано и договорено.

Послије пробе у Дому војске Илија Јанковић, Владе Перендија и ја

прошетали смо до хостела, а онда у поподневним сатима отишли до „Београда на води”, гдје смо са великим одушевљењем дивили се свему што је изграђено. За мене лично посебно је импозантна Кула Београда, као и шеталиште поред Саве, а такође и нове зграде које све заједно изгледају тако да човек мора да се диви тој љепоти.

Другог дана боравка у Београду сви смо отишли до МТС дворане, фолклораши су имали техничку пробу, на пулту за информације узео сам своју новинарску акредитацију, а онда отишао до Ташмајдана, до цркве Светог Марка, гдје сам се поклатио моштима Цара Душана и Патријарха Германа, упалио свијеће, а затим се полако вратио до дворане. У дванаест сати је приређен коктел за званице и представнике друштава. Већ након самог доласка у МТС дворану сусрео сам се са неколико људи из свијета фолклора, које годинама познајем, а Европска смотра је прилика да се барем једном годишње с њима сретнем. На коктелу су се срели многи, већина након годину дана.

У четрнаест сати почела је церемонија отварања 26. Европске смотре српског

фолклора дијаспоре, а о самом отварању можете прочитати у другом чланку. И дошло се до првих наступа, првог такмичарског дана. Вољом жријеба одлучено је да такмичарски дио програма отворе чланови СКД „Марибор“ из Марибора. Ређали су се наступи, а све је било распоређено у три блока, у првом блоку наступило је осам друштава, а у другом и трећем по седам.

Са великим нестрпљењем очекивали смо излазак на позорницу фолклораша „Слоге“, осим мене ту су били још неки чланови друштва који су ишли са нама, а неки су се придружили тек у Београду. Са великом пажњом пратили смо извођење кореографије „Ја сам српска кћи“ – игре и пјесме из Жагубице. На крају смо били веома задовољни и у себи прижељкивали неко од признања.

Након завршетка програма првог такмичарског дана са Илијом Јанковићем кренуо сам према хотелу, а онда се спремали за заједничку вечеру, која је договорена у ресторану „Колиба код Николе“, који се налази на Звездари, мало подаље од хотела, па смо морали ићи аутобусом. Самим уласком у ресторан били смо одушевљени и одмах повјеровали да ће ово бити једно лијепо и незаборавно вече, а тако је и било. Хране и пића на претек, жива музика за свачији укус, поиграло се и коло. Заиста све је било чак и изнад очекивања. Можда би сами фолклораша боље описали атмосферу и амбијент који су потпомогли да све буде за дуго и лијепо сјећање.

Трећег дана боравка у Београду прво смо Илија Јанковић, Владе Перендија и Радмила и Зоран Стојановић отишли до храма Светог Саве, а затим смо се упутили према МТС дворани, гдје је

почетак другог такмичарског дана предвиђен за четрнаест сати. И овог дана почетак програма припао је друштвима из Словеније, прво је наступило СКУД „Видовдан“ из Љубљане, а одмах из њега и КПСХД „Вук Караџић“ из Радовљице. Игре и пјесме ових друштава такође смо пратили са великом пажњом и одушевљењем, такође вјерујући да могу постићи значајан и велик успјех.

У првом блоку другог такмичарског дана приказано је седам кореографија, а у другом и трећем по шест. Послије завршетка такмичарског дијела програма сви фолклораша и публика упутили су се према Тргу републике гдје је одржана проглашење резултата. Чак ни прохладно вријеме, са повременим ударима Кошаве, па ни оно мало кишице у току церемоније проглашења резултата и затварања Смотре, није пореметило добро расположење свих присутних.

Након подјеле специјалних награда дошло је оно најважније, а то су резултати, прво добитници бронзаних плакета. Водитељ је читао имена, прво од оних са мање бодова, до оних који су освојили највише бодова у сваког категорији плакета. Прво једно друштво, па

друго, па треће, па четврто и коначно СКД „Слога“ Нова Горица, најзад је дошао и тај годинама очекивани тренутак, тренутак за који је потрошено много труда, зноја, одрицања, често и суза, многи жеља и очекивања, а наравно и материјалних и финансијских средстава. Али све је то једном маху пало у забрав, нико више није мислио на оно што је било и како је било.

Коначно и та са великом жељом и очекивањем, Бронзана плакета, која, не само за фолклораше, него и за све чланове друштва сија као злато. Бронзану плакету, захвалницу за учешће на Смотри и поклон организатора Асоцијације српског фолклора дијаспоре, примиле су Биљана Савић и Гордана Тривуновић, а кад се церемонија завршила сишле су са бине да велику радост подијеле са осталим фолклорашима и члановима друштва, а посебно са Илијом Јанковићем, предсједником СКД „Слога“, који уз остале чланове вођства друштва има такође велике заслуге за овај успјех.

За успјех наздрвило се ракијом која је била у поклону, а онда полако кренуло према сусједној улици између Теразија и Кнез Михаилове, гдје смо сачекали аутобус и онда кренули према Словенији. Били су сви већ помало уморни, али у свакоме од њих срце је куцало јаче због свега онога што су доживјели у ова три незаборавна дана у Београду.

Стигли смо у Љубљану, довели смо ме близу стана, поздравио сам се, честитао им велики успјех и пожелио да на идућој, 27. европској смотри српског фолклора дијаспоре тај успјех буде још већи, а надам се да хоће.

Текст и фото: Душан Јовановић

Кочићеви дани 2024

Српско културно друштво „Петар Кочић” организовало и извело традиционалне „Кочићеве дане”

Овај, за друштво најважнији догађај, трајао је четири дана са разноликим културним програмом и садржајем у коме су учествовали драмски и литерарни ствараоци, фолклораши и пјевачи.

Изложба

Као и годинама уназад „Кочићеви дани” се отварају изложбом фотографија са мотивима Крајине, Грмеча, Змијања и других. Отварање је било у сриједу, 29. маја 2024. у просторима друштва.

Литерарно вече

Литерарно вече у склопу „Кочићеви дана” одржано је 30. маја 2024. у просторима друштва, дворани Инекс. Крстан Шућур, председник СКД „Петар Кочић” обратио се присутнима и навео шта се све очекује у наредна четири дана, који програми и гдје. Догађаји

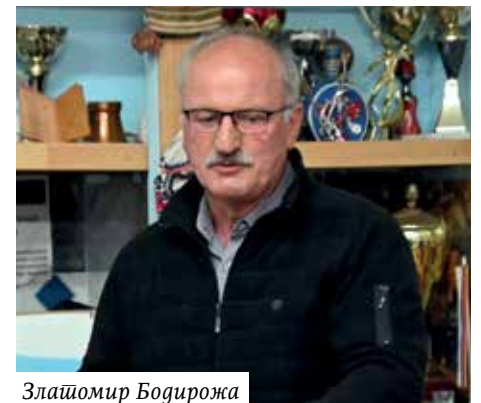
Душан Јовановић, Крстан Шућур и Осмоја Шобош

ће се одвијати на три различита мјеста у Крању, зависно од појединачног програма и садржаја. Отворио је „Кочићеве дане 2024”, а затим навео да је овогодишње Литерарно вече посвећено сто и десетој годишњици од почетка Првог свјетског рата, а онда

најавио Душана Јовановића, који је говорио о стању у Европи на почетку двадесетог вијека које се одражавало у незадовољству великих сила око подјеле свијета, односно колонија. У наставку свог излагања Душан Јовановић је споменуо узроке, као и Сарајевски атентат, који је био повод за напад на Србију и почетак Великог рата, како су га тада звали. У свом говору Душан Јовановић је посебан осврт дао на ситуацију у Србији у току рата, спомињући велике битке које

Љубо Андрић као поручник Тасић

Златимир Бодирожа

Публика на Литерарној вечери

Милан Аксенијевић

Радоман Мајо Кривојић

је извојевала српска војска, као што Церска и Колубарска битка, а такође и повлачење преко Албаније и касније пробој Солунског фронта и коначна борба за ослобођење. Србија и српски народ поднијели су огромне жртве а уједно дали велики допринос коначној побједи.

У наставку Литерарне вечери Љубо Андрић је извео монолог „Говор поручника Тасића“, у којем се на

Љубо Андрић

посебан начин види однос старјешине према војницима и тиме учвршћује њихов морал. Љубо Андрић је на веома упечатљив начин дочарао овај познати говор, а публика је великим аплаузом наградила његово извођење.

Програм је настављен рецитовањем родољубивих и других пјесама које су читали и рецитовали Радоман Мајо Кривојић, Крстан Шућур, Остоја Шобот, Љубо Андрић и Душан Јовановић,

Величко Кљајевић

а на крају програма присутнима се обратио и Златомир Бодирожа, предсједник Савеза српских друштава Словеније, који се захвалио и честитао организатору за овакво Литерарно вече и подсећање на почетак Првог свјетског рата. Милан Аксентијевић, генерал у пензији, изнио је нака своја веома значајна запажања из српске историје, посебно се осврћући на своју Шумадију.

Драмска представа „Јазавац пред судом“

Трећег дана Кочићевих дана, у петак 31. маја 2024, чланови „Театра Давид“ извели су драмску представу „Јазавац пред судом“, на текст сатире Петра Кочића, познатог српског писца. Ова драма, иако писана прије око стотину година, још увијек је по својој тематици актуелна, а уједно нас подсећа на времена у којима је живио и радио Петар Кочић. Драмско вече отворио је Величко Кљајевић.

Миле Гашић, Љубо Андрић, Крстан Шућур и Остоја Шобот

Публика на Драмској представи

Ово није било прво извођење ове драмске представе, након дужег времена окупила се екипа, иако у нешто измјењеном саставу, ипак се потрудила да све одради на најбољи начин и на велико задовољство публике. Добро су се у својим улогама снашли Миле Гашић као писар и Крстан Шућур као доктор, Љубо Андрић одиграо улогу судије баш онако како треба, док је Остоја Шобот све то одрадио као да је истински Давид Штрбац и као да и није глумио, већ био стварни лик. Ова, увијек занимљива представа, требало би да се изводи широм Словеније, гдје

постоје српска друштва, а колико је била интересантна говори и чињеница да је простор друштва, у коме се одвијала представа као и Литерарно вече, био мали да прими све, тако да је било као у кошници.

Концерт народних игара и пјесама

У дворани Шмартинског дома Стражишче у Крању у склопу „Кочићевих дана 2024“ одржан је у суботу, 1. јуна 2024. концерт народних игара и пјесама уз учешће фолклорних и пјевачких група.

Програм концерта водила је Нада Вукић, а присутнима се обратио Крстан Шућур, председник СКД „Петар Кочић“ и поздравио све учеснике у програму и госте, Стојана Миловића, потпредседника Савеза српских друштава Словеније, представнике друштава и Соњу Машић, одборника у Градској општини Крањ.

Остоја Шобош као Давид Штрбац

У програму прве су се представиле чланице Пјевачке групе СКД „Петар Кочић“ са сплетом српских народних пјесама, а затим су чланови ветеранске фолклорне групе КД „Брдо“ Крањ одиграли игре из Лесковца.

Сплетом народних пјесама представиле су се и чланице Женске пјевачке групе „Трамошњанке“ из КД „Брдо“ Крањ, а наставило се пјесмама Мушке пјевачке „Оштрељ“ из Кочевја. Поново је на ред дошла игра, а гости из Новог Места, ветеранска фолклорна група СКД „Ново Место“ одиграла је кореографију „Игре из Шумадије“.

Опет се кренуло са пјесмом, а за то су се побринули чланови Мушке пјевачке групе СКД „Петар Кочић“ Крањ са неколико крајишких пјесама, а такође и Женска пјевачка група СКД „Петар Кочић“ још једном је одушевила извођењем неколико lijепих народних пјесама. Програм је завршен игром, односно кореографијом у којој су представљене игре из Поткозарја.

На крају ове вечери Крстан Шућур, председник СКД „Петар Кочић“ подијелио је свим учесницима захвалнице за учешће на Концерту народних игара и пјесама, а уједно и учешће на „Кочићевим данима 2024“. Присутнима су се обратили, поздравили их и честитали на изведеном програму Соња Мићић и Зоран Стевановић, чланови Градског вијећа Градске општине Крањ, као и генерал Милан Аксентијевић.

Дружење је настављено уз живу музику оркестра Драге Нинића. Тако су завршени, веома успјешно организовани и изведени, и овогодишњи „Кочићевих дани“, а који су реализовани уз подршку Јавног фонда Републике Словеније (JSKD) и Градске општине Крањ, као и донатора друштва.

Женска пјевачка група СКД „Петар Кочић“ Крањ

Публика на Фолклорној вечери

Текст и фото: Душан Јовановић

Крсџан Шушур

Нађа Вукић

Женска ђевачка група „Трамошњанке“ КД „Брдо“ Крањ

Фолклорна група КД „Брдо“ Крањ

Мушка ђевачка група СКД „Пешир Кочић“ Крањ

Фолклорна група СКД „Пешир Кочић“ Крањ

Фолклорна група СКД „Ново Месџо“ Ново Месџо

Мушка ђевачка група „Ошџрељ“ Кочевје

Ми на Азурној обали...

Викенд од 17. до 20. маја био је намењен фолклорним догађајима од којих се највећи одржао у лепом Београду. Повод је била 26. Европска смотре српског фолклора дијаспоре и Срба у региону. Као неко ко редовно присуствује таквом догађају, овај пут мом недоласку пресудио је позив за Фестивал фолклора на Азурној обали. Помало сам се двоумила, да ли ће моја група ветерана прихватити тај позив, но реакција је била и више него радосна.

Уз заједнички договор одлучили смо се да и ми будемо једни од учесника тог Фестивала. У незнању како то све изгледа, припремили смо програм најбоље што можемо и у четвртак 15. маја 2024. рано ујутру кренули на пут. Цео пут нас је пратила јака киша, али нам ништа није сметало. Неуморни и дивни људи одмах започеше песму и уз песму смо се дружили све до нашег првог одређишта, божанственог Санрема. Призвали смо и сунце и лагано стигли у наш хотел Svizzera.

Прелепи погледи на ширно море остављали су нас без речи. Неко са прелепом терасом а неко чак и без терасе, помало уморни од пута, али ипак пресрећни где се налазимо, свако се определио за различите активности. Неки су се упознали са градом, неки су испробали топлину мора, а неки су ипак одмарали од подалеког пута. Распитала сам се на рецепцији шта вреди видети и сутрадан смо сви весело сели на градски аутобус и провозали се улицама лепог Санрема. Уз предивну обалу, и шетњу мимо величанствених грађевина и луксузних хотела, стигосмо и до оне најлепше, до руске православне цркве која је већ из далека сијала у свом сјају. Нажалост, тај дан је била затворена па смо се њеној лепоти дивили само извана. У порти цркве стоји прелеп споменик краљици Јелени, кћерки црногорског краља Николе.

Шетајући даље мимо највећег казина, скупоцених аутомобила, шарених, лепих улица, кроз огромни дрворед палми

стигосмо назад на станицу и креносмо „кући”. Време је било да се спремимо за концерт. Вредне фолклорашице и фолклораши нашег ансамбла уз тимски рад

брзо су се спремили и кренули смо ка хотелу где су нас чекале две дивне даме, организатори фестивала, Данијела и Милијана. Следило је фотографисање сваког ансамбла и дефиле кроз прелепе, богате улице Санрема. Одјекује песма Литваније, Бугарске, Турске, Шпаније, али је најлепша она наша „Лепе ли су нано Грузжанке девојке“!

Ходамо и поносно певамо, а у грлу нека кнедла са питањем „да ли је могуће да смо и ми ту?!“ После дефилеа смо стигли у театар, у ком се одржавао програм. Гледајући споља нисмо могли ни замислити шта нас чека унутра. Сместили смо се на балкон где су били сви учесници а ја гледам, окрећем се око себе и питам се у себи „да ли ми заиста овде играмо?!“

Отмен водитељ започе са културним програмом, подржавамо друге

ансамбле и време дође и за нашу групу. Сигурним кораком прво је на сцену

изашла женска певачка група са песмом „Паде киша и помало снега“, а затим се многобројној публици представила и фолклорна група са сплетом игара „Недељом ми долазио Миле“, играма и песмама ужичког краја. Мислећи како ће трема учинити своје, сви смо били толико опуштени и заиста се речима не може описати шта значи и каква је осећај играти на таквој сцени. Ја, која сам фолклораш већ тридесет година никад нисам стала на такву сцену и заиста сам била препуносна што сам ту. Богат аплауз колега из других земаља и домаће публике учинио је да се заиста осећамо поносно. Сузе у очима, срећа, радост и неверица да је наша фолклорна група била део једне тако предивне приче.

За свој наступ добили смо и сјајну плакету која ће бити једна дивна успомена на све што смо доживели.

Пошто смо успешно завршили оно због чега смо заправо и дошли, слободно време сутрадан одвело нас је у Француску, на краљицу Азура, у Ницу. Ту нас је дочекала дивна Боба која је била већину времена са нама и представила нам сва битнија места у Ници.

Оно што смо одмах приметили је предивни залив Анђела који одузима дах од плаветнила и преливања плавих боја. Како би поглед на обалу био што лепши, степеницама смо се испели на највиши врх и тек ту доживели сву лепоту и магију залива.

Забележили смо предивне фотографије и кренули још малко више ка предивном водопаду Colline du Chateau. Направљен је вештачки, али је заиста једна сама лепота. Ту смо се мало и освежили и лагано кренули ка тргу Massena где смо се и поздравили са нашим водичем.

Слободно време искористили смо за куповину, обилазак дивних паркова и вртова, прелепе цветне пијаце, препуне

лала, мимоза, камелија и сл. а магнетићи су свакако посебна драж.

Враћајући се са шеширићима и капицама са обележјем Нице, свако је себи купио неки сувенир и кренули смо даље. Нажалост нисмо успели да видимо велику Руску катедралу, али то остављамо за следећи пут.

Уз пријатан пут са нашим искусним шофером Ранком стигосмо и до шареног обалног градића Ментон па даље кроз луксузни Монако у вечерњим сатима, уморни, али срећни вратили смо се у хотел. Када би хтела све да опишем

сигурно би ми требало много више страница овог часописа.

Недеља, што се каже „слобода народу” па су многи после свих активности завршили на купању. Време наклоњено нама, свакоме од нас набацило је и лепу морску боју. После вечере, као и на свакој турнеји скупила сам нас све на тераси испред хотела где се је одвијао прави шоу.

Позната по томе да водим концертне програме, овај пут сам водила модну ревију. Наше фолклорашице и друге другарице изашле су на писту као

да им је то у крви, а стручном жирију, тј. мушком делу ансамбла није био ни мало лак задатак одредити победницу. Како смо и очекивали победница је било више, а ми смо се сви добро забавили и насмејали.

Понедељак ујутру био је дан за повратак кући. Време облачно, као да зна да ми одлазимо. Уз Божију помоћ кренусмо својим кућама и негде око двадесет и један сат наш Ранко довезе нас у Крањ.

Свака турнеја до сада била је прави доживљај за себе, али ову ћемо заиста посебно памтити. Ми, једна не тако бројна група ветерана, ипак је играла у престижном театру у Санрему.

Велико хвала дивним организаторима који су заиста били беспрекорни. Хвала Вељку Татићу који се је побринуо да не будемо жедни и гладни. Иако нисмо имали никакву финансијску подршку за сам фестивал, све смо успели фолклораши сами и пресрећни смо због тога!

Желим да кажем од срца ХВАЛА свим мојим играчима и певачима који имају жељу да са мном увек доживе нешто ново.

До следеће дестинације, живели!
Ваша фолклорна група ветерана
СКД „Петар Кочић“
Снежана Максимовић

АЗУРНА ОБАЛА ЗОВЕ

Четвртак, четири ујутро,
ноћ се од дана дијели,
киша лије и сви смо мокри,
али раздрагани и весели.

Азурна обала зове нас,
Санремо, Монте Карло, Ница,
путовање проћи ће брзо,
Европа је, нема граница.

Аутобус удобан, има мјеста,
пртљаг смо у гепек спаковали,
шофер затвара врата,
мотор аутобуса пали.

Машемо онима што остају
киша пада све јаче и јаче,
Драга маше Крстану своме,
а он је гледа и ко' киша плаче.

Пут је започео са кишом и сузама,
али то дуго не потраја,
кад Вито са флашом крену,
у аутобусу почела је граја.

За срећна пута наздрависмо
и прва флаша брзо неста,
а Вито нам не би лијен,
па другу флашу отвори смјеста.

Зачу се пјесма, Остоја поче,
лијепим гласом помаже му Нена,
а кад Гашо микрофон узне,
свима је јасно да спавања нема.

Ори се пјесма, точи ракија,
уз ракију иде и пива,
гдје су ветерани „Петра Кочића“
веселе увијек мора да бива.

Обукли мајице Кочићеве,
ћирилица на њима, Талијане чуди,
а на Батовој мајици пише;
„Будимо људи.“

Када би Европа знала,
престала би да се чуди,
колико вриједе ријечи
Патријарха Павла „Будимо људи.“

Богати су, па се осилили
престали и Бога да се плаше,
али све то њихово богатство
не вреди ни грама душе наше.

Било је и нама лијепо,
са богатством њиним кад смо се срели,
у њихове велелепне грађевине
ми смо душу нашу унијели.

Стигосмо на одредиште наше,
Санремо лијеп, заиста,
много љепоте у том граду има,
али Руска црква најљепше блиста.

У порти цркве, споменик краљици
Јелени, Италијани је и данас воле,
краљицу Италије, принцезу Јелену,
шћер црногорског краља Николе.

Међународни фестивал фолклора,
дворана лијепа, као из бајке,
препуна сала гледала је нас,
нашу игру, ношњу и опанке.

Одјекује пјесма наша,
публика дланове није штедјела,
и ако јој је језик непознат,
поруку је наше пјесме разумјела.

Снежана по сцени лети,
ми је пратимо најбоље што знамо,
срећна је она са нама,
а и ми са њом што је имамо.

Суботу смо намијенили Ници,
најљепшем граду Азурне обале,
иако тамо никад нисмо били,
Ранко нас довезе као од шале.

Дочека нас водич, родом из Србије,
показује нам љепоте града,
и као Санремо љепота за видјети,
али без душе све је фасада.

Највише љепоте са пуно душе,
имали смо у недјељу увече,
када за избор „мис фолклора“
дефиле наших фолклорашица потече.

Четири дана прођоше брзо,
све се као у трену збило,
збогом Азурна обало!
Да смо те видјели,
било нам је мило.

*Азурна обала, 16.5. - 20.5.2024
Радоман Мајо Кривојић*

СОБА БЕЗ ТЕРАСЕ

Што пјесама није било више,
крива је соба без терасе,
јер да се једна пјесма напише,
потребна је инспирација, зна се.

Поглед на море са терасе,
када рујна зора сване,
уз чашицу и мамурног пјесника,
најљепша пјесма настане.

Случај је тако хтио,
на жалост моју и вашу,
у собу без терасе уселили смо
Радмилу, Паву, Маја и Гашу.

Мајо буди се рано,
док Гашо крај Радмиле тврдо спава,
не смије свјетло да пали,
да се не би пробудила Пава.

Лежи, ћути и чека зору,
да има терасу могу би да пише,
а када му се пробуде цимери,
заборави пјесму, не сјећа се више.

Снежану не кривим, она није крива
што смо добили собу таку,
мораћу да научим, нема ми друге,
да пишем пјесме и по мраку.

Била тераса или не,
пјесма је ова ипак настала,
за све доживљено желимо рећи,
Снежана наша, велика ти хвала!

*Азурна обала, 16.5. - 20.5.2024
Радоман Мајо Кривојић*

Милан Стјепановић: НЕ ЧЕКАЈТЕ МЕ ВЕЧЕРАС

Не чекајте ме вечерас,
Чашу ми не пуните вином црвеним –
Нећу доћи.
Ја све ове године нисам ту,
А јесам у вама.

Нека весеље почне,
Нека славље испуни овај простор,
Нека оживе ране непроболне.
Нека из вас проговоре моје ријечи
И ријечи ријечи другова мојих.

Нека очима вашим погледају ову
будућност
Што је у сновима видјесмо
И осмислисмо у разлогу постојања.

Сјећам се: у магловитим маштањима
Кад нас обузме зебња,
Запљусне нас нејасна слика будућности
Као свједок патње,
Као оправдање,
Као заклетва – зов борбе.

Не чекајте ме вечерас и не тужите
Ма гдје ја остао:
Макар са пушком устаничком,
Или Републиком Ужичком,
Или Републиком Бихаћком,
Или у строју Похорском.

Не тражите мена камењару
Црногорском,
Ни у водама Охридским.

У вама сам вечерас
Претворен у мисао о времену,
У вашој горњој и доњој усни осмијеха
Славим овај дан.

Излијечио сам све ране Сутјеске,
Откравио смрзнуте ноге остављене на
Игману.
Не одах тајну Кочевског рога,
Ја сам Петрова Гора,
Трнава Доња,
Козара,
Претворени у ватрени сан –
Издашну јаву живота.

Чашу ми напуните вином црвеним,
Ја сам ту у жуљевитом стиску ваше руке,
У жеку ваше пјесме.

ЗЕМЉА ЦАРА КОНСТАНТИНА (Зоран Т. Радоњић)

Још видео нисам лепшу
и рујнију мајску зору
као зору што освиће
на дивноме Златибору.

Земљо моја, најмилија,
твоје сунце лепше сија
него сунце у Чикагу,
у Паризу, Бечу, Прагу ...

Ој Србијо, од давнина
Земљо цара Константина,
Земљо светих Немањића,
Обилића, Југовића ...

Ој Србијо, најмилија,
Сваки бусен твој ми прија –
Више него злато да је,
Све ми твоје недостаје.

Разапет сам на два дела:
тело ми је у туђини,
а душа ми већ одавно
остаде у отаџбини.

Туђа земља, туђи људи
не маре за моје јаде;
како ми је, родна земљо,
само вишњи Бог то знаде.

Ој Србијо, од давнина
Земљо цара Константина,
Земљо светих Немањића,
Обилића, Југовића ...

Ој Србијо, најмилија,
Сваки бусен твој ми прија –
Више него злато да је,
Све ми твоје недостаје.

*Цар Константин Велики (272–337) – римски цар, рођен у Наису (данашњем Нишу). Он је био први римски цар који је прешао на хришћанство. Чак седамнаест римских императора рођено је на територији данашње Србије, што представља петину свих владара Римског царства. То је највећи број римских царева који су рођени ван Италије.

**Бусен – грудва земље са травом.

Језичке недоумице

Како се пише, како се каже - 17. део

Авионе или авиону

Пише се **авионе**. Вокатив од именице авион је авионе, осим у песми Рибље Чорбе *Авиону, сломићу ти крила*.

Банци или банки

Пише се **банци**. Датив и локатив једине од именице **банка** су **банци**. Генитив множине гласи **банка** и **банки**: видела сам у **банци** да ће за празнике радити неколико њихових **банки** (**банка**).

Вегетаријанац или вегетаријанац

Пише се **вегетаријанац**. Од новолатинског *vegetarianarius* што значи човек који једе само биљну храну.

Гледаоца или гледалаца

Пише се и једно и друго. **Гледалаца** ако се ради о генитиву множине а **гледаоца** ако је у питању генитив и акузатив једине. Неколико **гледалаца** је посматрало усамљеног **гледаоца** у ложи. Именице на **лац** имају то л у номинативу једине и генитиву множине. У свим осталим падежима л је прешло у **о**: **један** (и сви бројеви који се завршавају са један) **гледалац**, **два** (и сви бројеви који се завршавају са два) **гледаоца**, **три** (и сви бројеви који се завршавају са три) **гледаоца**, **четири** (и сви бројеви који се завршавају са четири) **гледаоца** а **пет** (и даље) **гледалаца**.

Датотеки или датотеци

Датив од датотека гласи датотеци, а не датотеки.

Ексцентричан или ексцентричан

Пише се **ексцентричан**. Од латинског *ex* и *centrum* и француског *excentrique* што значи онај који је изван средишта, фигуративно неуравнотежен, необичан, чудноват. Израз **ексцентрични кругови** значи кругови са различитим средиштима.

Задњи пут или последњи пут

Пише се и једно и друго. Употреба придева **задњи** у значењу **последњи** је потпуно оправдана. Оба придева су развила и просторно и временско значење. Слободно мо-

жемо рећи **задње седиште**, **задња пошта** и **задњи час** и **задње речи**. Дозвољена је и употреба суперлатива **најзадњи**. Једанпут, двапут, први пут, неки пут, сваки пут, који пут, последњи пут и задњи пут.

Извинути (се) или извинити (се)

Пише се и једно и друго али са различитим значењем. Глагол **извинити (се)** потиче из руског (у корену му је именица кривица, вина, коју налазимо и у речи виновник, *кривац*) и значи *не узети за зло, не замерити, ојросити*; *замолити да се нешто не узме за зло, затражити ојрошијај*, мења се: **извиним (се)**, **извиниш (се)**, **извини (се)**, **извинимо (се)**, **извините (се)**, **извине (се)** у презенту; **извинио сам (се)**, **извинила сам (се)** у перфекту и **извинићу (се)**, **извинићеш (се)** у футуру I. Требало би свима да се извиниш. Морају се извинити због свог понашања. Глагол **извинути (се)** има у корену прасловенски глагол *вити (од индоевропског корена *weux_{1, илестити}) и значи *савити (се)*, *извитити (се)*, *изгити (се)*; *ишчашити*, *ујанути*. Мења се: **извинем (се)**, **извинеш (се)**, **извине (се)**, **извинемо (се)**, **извинете (се)**, **извину (се)** у презенту; **извинуо сам (се)**, **извинула сам (се)** у перфекту и **извинућу (се)**, **извинућеш (се)** у футуру II. Полако, извинусте ми руку. Он извину обрвама. Морају се извинити ако хоће све да виде.

Касино или казино

Пише се **казино**. **Казино** од италијанског *casa, casino*, значи отмена коцкарница. **Касина** је врста грађанског клуба у прошлости, затворено, уже друштво и кућа у којој се такво друштво састаје, друштвени дом, клуб.

Лопта или лопти

Пише се **лопти**. **Лопта-лопте-лопти-лопту-лоптом-лопти** у и множини **лопте-лопти-лоптама-лопте-лоптама-лоптама**.

Малкице или малчице

Пише се и једно и друго.

И **малкице** и **малко** и **малчице** и **малчицко** су прилози који значе *сасвим мало*.

Набавки или набавци

Пише се и једно и друго. Датив и локатив од именице **набавка** гласе **набавци**: **размишљамо набавци рачунара**. Генитив множине гласи **набавки** и **набавака**: **систем јавних набавки**.

Овлашћење или овлаштење

Пише се и једно и друго. **Овлашћење** је обичније али је дозвољено и овлаштење. Исто и **овлашћен** и овлаштен.

Певачичин или певачицин

Пише се **певачицин**. Код именица које се завршавају на **чица** као **певачица**, **девојчица**, **спремачица** или **продавачица**, не долази до палатализације (да би се избегло удвајање слога **чи**), па уместо **певачичин**, **девојчичин**, **спремачичин** или **продавачичин** имамо правилне облике **певачицин**, **девојчицин**, **спремачицин** и **продавачицин**.

Ранопрелећни или рано прелећни

Пише се **ранопрелећни**. Први део придевских и именичких сложенница **рано-** пише се спојено: **раноантички**, **ранохришћанска**, **ранопреминули**, **ранојутарњи**, **ранопоподневна**, **раноранилац** и сл.

Раноранилац или ранораниоц

Пише се **раноранилац**. Суфиксом **-лац** од глагола се изводе именице са значењем вршиоца радње или носиоца стања: **мачевалац**, **прегалац**, **стваралац**, **познавалац**, **пошиљалац**, **носилац**, **седалац**, **обожавалац**, **поштовалац**, **ослободилац** и сл. То л се појављује само у номинативу једине и у генитиву множине: **један раноранилац** и **много раноранилаца**. У свим осталим падежима је прешло у **о** (јер се нашло на крају слога): **раноранилац**- **ранораниоца**-**ранораниоцу**-**ранораниоца**-**ранораниоче**-**ранораниоцем**-**ранораниоцу** у једини и **ранораниоци**-**раноранилаца**-**ранораниоцима**-**ранораниоце**-**раноранио-**

ци-ранораниоцима-ранораниоцима у множини. Само неколико именица у нашем језику се завршава на **-оц** и већина су узвици: боц, квоц, глоц, шкљоц и сл.

Саурус или саур

Пише се и једно и друго. Други део сложенице **-саур(ус)** настао је од грчке речи саурос (σαῦρος), преко новолатинског саурус што значи гуштер: **диносаур(ус)**, **тираносаур(ус)**, **цератосаур(ус)**, **албертосаур(ус)**, **аргентиносаур(ус)**, **мегалосаур(ус)**, **стегосур(ус)**, **хаплокантосаур(ус)**, **брахиосаур(ус)** и сл. У множини: диносаури и диносауруси, тираносаури и тираносауруси, цератосаури и цератосауруси и даље. Имена из латинског и грчког преузимамо тако што им одбацимо наставак **-ус**, односно **-ос**. Од овог правила постоји и велики број изузетака како код једносложних и двосложних (патос, логос, хаос, космос; бонус, вирус, синус, ребус), тако и код вишесложних речи (дискоболос, абонос, микрокосмос, макрокосмос; абортус, аспарагус, инкубус, кумулонимбус). Речник САНУ, једнотомни Речник Матице српске, Велики речник страних речи и израза И. Клајна и М. Шипке и Правописни речник М. Шипке дају облике **-саур** и **-саурус** као равноправне. Речник језичких недоумица И. Клајна даје предност облицима који се завршавају на **-саур**, док шестотомни Речник Матице српске даје само облике на **-саур**.

Токиа или Токија

Пише се **Токија**. Од традиционалног јапанског *Токуо* транскрипцијом бисмо добили Токија али се због укореење не навике задржава облик **Токио-Токија-Токију-Токио-Токиом-Токију**. Ј се пише између и на првом месту и а и у на другом, а не пише се између и и о. Придев је **токијски**.

У Пожеги или у Пожези

Пише се и једно и друго. Оба облика су правилна.

У Рашкој или у Рашки

Пише се и једно и друго. Када говоримо о области Рашка, користићемо у **Рашкој**, а када говоримо о истоименом насељу, користићемо у **Рашки**.

Учи ћу или учићу

Пише се **учићу**. У футуру И помоћни глагол се пише заједно са глаголима на ти.

Фламенко или фламенго

Пише се **фламенко**. Од шпанског *flamenco* што значи андалузијски плес.

Флуоресцентно или флоресцентно

Пише се **флуоресцентно**. Од француског *fluorine* што значи флуорит, минерал бледожуте, љубичасте или зелене боје који показује својство флуоресценције.

Хеј кнезу или хеј кнеже

Пише се **хеј кнеже**. Именице мушког рода прве врсте чија се основа завршава задњонепчаним сугласницима **к** и **х** испред наставка за вокатив **е** добиће **ч**, **ж** и **ш** по првој палатализацији: **човек-човече**, **Миодраг-Миодраже**, **дух-душе**. Исто ваши и за **ц** и **з** који дају **ч** и **ж**: **стриц-стриче**, **витез-витеже**.

Ценкати се или цењкати се

Пише се и једно и друго. Глаголска именица је **ценкање** и **цењкање**.

Ценовник или цјеновник

Пише се и једно и друго. **Ценовник** је екавски а **цјеновник** ијекавски.

Чахура или чаура

Пише се и једно и друго. **Чахура** је изворно а **чаура** обичније.

Чекајући или чекају ћи

Пише се **чекајући**. Глаголски прилог садашњи увек се завршава на **ћи** и увек је једна реч: **тресући**, **орући**, **пишући**, **бринући**, **чујући**, **кујући**, **певајући**, **видећи**, **држећи**, **цртајући**, **носећи**, **идући**.

Челси или Челзи

Пише се **Челси**. Енглески фудбалски клуб Chelsea транскрибује се као **Челси**.

Читаоца или читалаца

Пише се и једно и друго. **Читалаца** ако се ради о генитиву множине а **читаоца** ако су у питању генитив и акузатив једине. Код именице **читалац** л не прелази у **о** у номинативу једине и генитиву множине. У свим осталим падежима л на крају основе прелази у **о**: **читалац-читаоца-читаоцу-читаоца-читаоче-читаоцем-читаоцу** у једнини и **читаоци-читалаца-читаоцима-читаоце-читаоци-читаоцима-читаоцима** у множини. Видим једног **читаоца** како се стидљиво издваја из групе **читалаца**.

Чуваркућа или Чуваркућа

Пише се **чуваркућа**.

Народна имена биљака пишу се малим словом: **чуваркућа**, **бела рада**, **лепа ката**, **драгољуб**, **христов венца**, **љубичица**, **иванчица**.

Њихови латински називи пишу се великим словом: Семпервивум тецторум, Беллис переннис, Цаллистепхус цхиненсис, Тропаеолум мајус, Пасифлора атропурпуреа, Виола одората, Леуцантхемум вулгаре.

Чуда или чудеса

Пише се и једно и друго. Именица средњег рода **чудо** има множицу и по првој врсти: **чуда-чуда-чудима-чуда-чудима-чудима**, и по другој врсти **чудеса-чудеса-чудесима-чудеса-чудесима-чудесима**. Израз свако чудо за три дана значи да људи, ни на какав догађај, дуго не обраћају пажњу.

Чукунунук или шукунунук

Пише се и једно и друго.

Боље је **чукунунук**, **чукунунука**, **чукунбаба**, **чукундеда** и **чукунчукунунук**.

Шефица или шефовица

Пише се и једно и друго.

Шоуу или шоу

Пише се **шоуу**. Именице страног порекла које се завршавају на дуг самогласник задржавају тај самогласник испред падежних наставака: **биоро-биороу**, **сако-сакоа-сакоу**, **табу-табуа-табуу**, **кану-кануа-кануу**, **рандеву-рандевуа-рандевуу**, **рагу-рагуа-рагуу**. Међутим, многе именице задржавају последњи самогласник иако није дуг: **вуду-вудуа-вудуу**, **гну-гнуа-гнуу**, **ему-емуа-емуу**, **тирамису-тирамисуа-тирамисуу**, **хаику-хаикуа-хаикуу**, **шоу-шоуа-шоуу**.

Шпагете или шпагети

Пише се **шпагети**. Од италијанског *spaghetti*, врста дугих макарона, шпагети су именица мушког рода која има само множину: **шпагети-шпагета-шпагетима-шпагете-шпагетима-шпагетима**. Једите шпагете (акузатив), то су најбољи шпагети (номинатив) за децу. Термин шпагети-вестерни означава филмове снимане у Италији шездесетих и седамдесетих година прошлог века по угледу на холивудске вестерне.

ОД ЈЕДАНАЕСТ ДО ЈЕДАН

(Прича о породичном стаблу баке Марије)

- Бако, шта је то - породично стабло?

Бака Марија мало зачуђено погледа у унуку, која је и након постављеног питања, наставила радити на једном цртежу.

- Породично стабло? Знаш, мила, то је прилично озбиљно питање, а и ти си још мала да би разумела о чему се ради.

- Ух, бако! Како мала!? Већ идем у школу, а и учитељица је рекла да код куће разговарамо о томе, јер ћемо сутра учити о породичном стаблу.

- Ма, не знам како да почнем, а да би ти то схватила? Ево, сетила сам се. Овако... Могу да ти испричам причу о породичној линији твоје маме, а моје кћерке, што значи, причу о мојим Којићима.

- Браво, бако! Баш ме занима, јер не знам ништа о твојим Којићима.

- У реду. Договорено! Али, пре него што почнем с причом, предлажем да се удобно наместиш, јер ће та прича баш потрајати.

Ма, удобно ми је! И, почни већ једном.

- Родитељи мог прадеде Спасе имали су једанаесторо деце.

- Благо њима! А, бако, колико су деце имали њихови родитељи?

- Е, паметнице моја! Толико баш не знам, јер ми то није нико рекао. Знам само да су родитељи прадеде Спасе, веома давно, још у турском времену, због проблема с Турцима, побегли из свог краја, који се налазио негде у Херцеговини, а њихови родитељи, и цела породица, остали су тамо.

- Јао, бако! Јесу ли били тужни због тога?

- Сигурно јесу, али су морали тако учинити, јер је то било тешко време, кад је најважније било сачувати част и главу. Али верујем, да су били веома тужни и што се више никад нису

вратили у стари крај, јер су се плашили Турака због којих су морали побећи, а и што је у то време било опасно путовати, нарочито далеко.

- Кад су бежали, где су онда стигли? - настави унука с питањима.

- Опрезно избегавајући главне путеве, дуго су путовали. Једног поподнева, ту, где су се зауставили да се одморе, приметише да је тихо и мирно, далеко од већих насеља и средишта Турске власти. Одлучише да ту, у брдовитом крају, саграде кућу и започну нови живот. Око њих, биле су густе и непрегледне шуме, али у њима су се могле наћи и обрадиве, веома плодне ливаде, кроз које су кривудала уска корита бистрих речица и потока. Тако су се у новом крају, уз сточарство, могли бавити и земљорадњом.

Пошто су били вредни, и вични разним пословима, уз помоћ неких, прилично удаљених комшија, које су, претражујући околину, случајно срели, саградише скромну кућицу, и малу стају за кравицу и двоје прасића, које купише од поменутих комшија.

Убрзо се, у топлој кућици, огласи и први дечји плач. Затим други, па, тако редом, док не стиже и једанаесто дете. И, да знаш, злато моје, често покушавам замислити слику родитеља, куће, па и дворишта где се игра једанаесторо деце. Али, веруј ми, не успевам. Да ли зато што је то било давно, или што никад нисам видела нешта слично? Заиста не знам.

- Разумем те, бако. А како су се звала њихова деца?

- Моја тетка се, из прича свог оца, сећа само неких имена: Васкрсија, Димитрије, Константин... И мој прадеда Спасо.

- Извини, али нека имена су мало смешна.

- Драга моја. Можда нека и јесу

смешна, али у то време, деци су се давала имена која су била уобичајена у народу, или по свецима, којима се народ молио, или их славио. А не, као данас. Дају се имена која су стигла, ко зна од куда.

- Је ли твој прадеда Спасо био најмлађе дете у својих родитеља?

- Могуће. Знам да је он, кад је стао за женидбу, оженивши своју изабраницу Мару, остао да живи у родитељској кући, а са њима, и већ прилично остарели родитељи. Знаш злато, у то време, али и дуго времена иза тога, па негде у неким крајевима, мада ретко, чак и данас, био је обичај, да најмлађи син, кад се ожени и заснује породицу, остане у родитељској кући, и пази оца и мајку до краја њиховог живота.

- Што је то, бако, лепо. Нису били сами као наша комшиница Јулка. Јадна она. А други? Остала браћа и сестре? Где су они живели?

- Благо баки, они су се разишли. Свако својим путем. Сестре су се удале, наставиле живот у новим кућама, и с новим укућанима. Браћа су, како је који стасавао за женидбу, женили се и заснивали властиту породицу, изван родитељске куће. Они, који су остали у близини, градили су куће уз помоћ родитеља и млађе браће. Неки су опет, због скученог простора, одлазили даље, у неки други крај, где су се женили и тамо остајали. Зато, мојих рођака Којића има много, у разним крајевима, државама, па и на другим континентима.

- А прадеда Спасо? Колико је он имао деце?

- Имао их је седморо, ал' једно је умрло, и не знам како се звало. Одгојио је четири кћерке и два сина.

- Како су се они звали?

- Кћерке су имале лепа стара имена: Симка, Зорка, Савета, и Милица, а синови, Благоје и Стјепан.

- Јесу ли и они, бако, имали пуно деце?

- Како ко. Неки су имали по троје, неки четворо, шесторо. Највише је имала бака Зорка. Она је родила и подигла десеторо деце. Кад јој је, још као млад, изненада умро муж, онда јој је њена сестра Симка несебично помогла да тако бројну децу прехрани, а дечаке чак и школује.

- Зашто, бако, само дечаке?

- У то време, мила, девојчицама нису дали ићи у школу, свеједно што су неке и желеле. На селу је било тако, и то се морало поштовати.

- Јадне девојчице. Баш је то била права неправда.

- Потпуно се слажем с тобом. Али, да чујеш још нешто о баки Симки.

- Наравно. Рекла сам ти да ме све занима. Само настави.

- Причали су ми, да је бака Симка била имућна, вредна, способна, и веома племенита жена. Имала је само једну кћерку, па је, кад се неко од браће и сестара, због болести, или смрти брачног друга нађе у невољи, свим срцем и душом помагала. Неку је децу узимала код себе, у кућу, па су расла с њеном кћерком Станом, а одатле су одлазили тек кад су се женили, или удавали.

- Било је то лепо од ње. А шта су теби деца прадеде СПАСЕ?

- Његове кћерке су ми бабатетке. Син Благоје, дедастриц, а други син, СТЈЕПАН, е, он је мој деда. Отац мога оца.

- А шта је он мени, бако?

- Мој деда је теби чукундеда.

- Знаш, то и није лако запамтити.

- И није, мила. То је зато што смо кренуле од даљих предака. Ја сам твог чукундеду, а мог деду, добро запамтила, а видела га је и твоја мама кад је била мала. Кад смо га посетили, тад је имао близу осамдесет година. Био је висок човек, потпуно седе косе, и лепих плавих очију. Много сам волела мога деду, али, мени је, некако, помало жао што нисам запамтила прадеду Спасу. Моја тетка Вука га памти као доброг деду. Каже, да је био тих, миран човек, да је много волео своје унучиће, којих је, Богу хвала, било двадесет и седморо, да су неки и личили на њега, а највише мој отац.

- Не могу да верујем! Је ли истинна, бако, да је имао толико унучића?

- Жива истина, унучице моја. По сећању моје тетке, Вуке, имам записана сва њихова имена. Једном ћу ти показати тај списак.

- Баш се радујем. Једва чекам, да знаш, и надам се да нећеш заборавити. Али, ја сад ништа не разумем. Ни ко је коме деда, прадеда, а тек, чукундеда? Бако, извини, али, то је права гужва.

- Извини, мила. Мало сам те збуњила причом, и ево, обећавам, вратићемо се на породично стабло. Значи, син прадеде СПАСЕ је мој деда СТЈЕПАН, а његов син ПЕТАР је мој отац, који је деда твојој мами,

а теби прадеда.

- Чекај, бако! А колико је твој деда имао деце? Ниси рекла, а мене то јако занима.

- Е, благо баки. Моја бака Ружица, шест пута је пунила колевку, и крај ње певала успаванке. Родила је три сина и три кћерке, али се једна кћерка за време рата разболела и умрла. Звала се Лепосава.

- Јадна она. А како су се звала остала деца?

- Најстарији син се звао Душан, мој тата ПЕТАР, па тетка Вукосава, мој млађи стриц Спасоје, а најмлађе дете била је тетка Ђука.

- Значи, петоро. А они? Јесу ли они имали деце?

- Јесу, Богу хвала. Стриц Душан има четворо. Стриц Спасоје, такође четворо. Мој тата троје. Тетка Ђука двоје, а тетка Вука није имала децу.

- Али, чини ми се, да она воли тебе, бако, као да си њено дете.

- Тако изгледа, мада знам, да она воли сву децу од своје браће и сестре Ђуке, само, ја сам јој најближе, па се често виђамо, а то много значи. Само да знаш, и ја њу много, много волим.

- И, даље, бако. Настави, молим те. Баш је занимљиво.

- Па, драга моја, при крају смо приче. МОЈ ТАТА има моју сестру Невенку, мог брата Јовицу, и МЕНЕ. Ја твоју тетку, и ТВОЈУ МАМУ, а твоја мама ТЕБЕ, злато моје.

После дугог, дугог ћутања, прва се снашла и до речи дошла унучица:

- Ау, бако! То значи, - једанаест, па један.

- Не разумем. Објасни ми то - одговори бака, помало збуњено.

- Како не разумеш? Па, јеси ли ми рекла да су родитељи твог прадеде Спасе имали једанаесторо деце, а моја мама, као његов и твој потомак, само мене, једну.

- Ту си у праву, ал' надам се, само за сада. Али, честитам! Добро си то схватила и објаснила ми.

- Хвала, бако моја. Али, ја сам због тога јако, јако тужна. Кад је то тако, онда би боље било да и не учимо о том породичном стаблу.

Сава Мркаљ

Сава Мркаљ (Сјеничак, 1783 — Беч, 1833), српски филолог и књижевник. У свом делу Сало дебелог јера либо азбукопротрес предложио је 1810. реформу ћирилице и заложии се за фонетски правопис по начелу: „Пиши као што говориш”. Црквени кругови су жестоко напали Мркаљево реформу. Вук Стефановић Карацић је своју реформу азбуке извео 1814. ослањајући се на Мркаљево азбуку.

Школовање

Сава Мркаљ је рођен 1783. године у Сјеничаку на Кордуну. Завршио је 1799. године у Плашковој клерикалној школи тј. двогодишњу школу за свештенике. Постоје одређена неслагања историчара око године, када је завршио школу. Након тога постао је учитељ у славено-српској школи у Госпићу. Изгледа да се у Госпићу због проблема са трговцима и официрима није задржао дуже од годину дана. Црквена власт га је наговорила да се врати у Госпић, али пошто се прилике нису побољшале, није се дуго задржао. Уписао се у други семестар 1804. на загребачку архигимназију. Био је изванредан ученик. Започео је 1804. филозофске студије на Загребачкој краљевској академији знаности. Издржавао се дајући инструкције. Истакао се на Филозофском факултету, а онда је отишао у Будимпешту на студиј филозофије и математике. И у Пешти је био одликаш. Ту се дружио са Димитријем Давидовићем и Димитријем Фрушићем. Поред српског и славенског одлично је знао латински, француски и немачки језик, а разумевао је руски и хебрејски.

Мркаљева реформа ћирилице

У Пешти је 1810. објавио расправу Сало дебелог јера либо азбукопротрес. Та књижица је имала 18 страна. У њој је Сава Мркаљ извршио свеобухватну реформу ћирилице и предложио је нову азбуку. Преложио је да српски језик треба да има толико слова, колико и звукова. У Мркаљевој азбуци постојало је 26 слова: а, б, в, г, д, е, ж, з, и, њ, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш и слово њ. Од 46 постојећих слова одбацио је двадесет. Под главним ударцем нашло се слово дебело јер, који су неки и пре Мркаља сматрали „петим точком у колима”. Мркаљ је изнео своје начело: „Пиши као што говориш”. Он је рекао: „За језик један толико писмена треба колико звучија простих све ријечи његове имаду. Ако их је пако више, то, осим што су непотребне, језику с временом вредитељна бити могу...? От данас све наше правописане под ово долази начело: Пиши како што говориш”.

Мркаљево дело одмах је 1810. уочио филолог Јернеј Копитар. Поздравио је

и похвалио Мркаљево дело 1812. године у часопису „Фатерлендишен Блетер” (Vaterländischen Blätter). Нагласио је да на 18 страна Мркаљеве књиге има више језичне филозофије, него у многим дебелим граматикама. Јернеј Копитар је писао Вуку и рекао му да треба да се повеже са Савом Мркаљем. Мркаљ се у Пешти зближио са Вуком Стефановићем Карацићем још 1810. Заједнички су проучавали Павла Соларића.

Вук Карацић је 1814. године у својој Писменици србскога језика усвојио Мркаљево азбуку уз одређене модификације, тако да је Мркаљеве диграме свео на један знак: тѣ (=ћ), дѣ (=ђ), лѣ (=љ), нѣ (=њ). Поред тога Мркаљево ѣ је писао као ј. Мркаљ једино није имао слово џ. Копитар је 1814. саветовао Вуку, да пре објаве своје Писменице, рукопис даде Мркаљу да га прегледа, али Вук тада није знао где се налази Мркаљ. Митрополит Стефан Стратимировић је иступио против Сала дебелог јера, књигу је сматрао херетичком и издајничким делом против српства и православља. Пријатељ Саве Мркаља Лука Милованов предао је на штампање у пролеће 1811. свој Опит к сличноречности и сломерју, делу написаном Мркаљевом азбуком. Митрополит Стратимировић је онда преко пештанске цензуре забранио не само то дело, него и сваки текст, који би био штампан Мркаљевом азбуком.

У манастиру Гомирје

Сава Мркаљ се замонашио 1811. под духовним именом Јулијан и као ђакон боравио је у манастиру Гомирје. Није познато зашто се тако нагло одлучио да 1811. оде у манастир, али могуће је због Стратимировићевог отпора његовој азбуци. Одмах по доласку у манастир жалио се на недостојно понашање манастирске братије. То се наставило и након доласка новог младог архимандрита Јосифа Рајачића, који није био способан да обузда манастирску братију, него се и сам придружио оптужбама против Мркаља као главног узрочника свађе и туча у манастиру. У манастиру су га прогањали, укључујући и архимандрита Јосифа Рајачића, који га је удаљио из манастира. На захтев владике враћен је у манастир Гомирје, а братству је наређено да га оставе на миру. У лето 1813. братство манастира поново се потужило против Мркаља, да уноси немир и неслогу. Тражили су да се удаљи из манастира. На крају је конзисторија попустила и 30. јуна 1813. лишила је Мркаља ђаконског чина и отпустила га из манастира.

О Сави Мркаљу не знамо много. Знамо да је студирао на пештанском универзитету и да

је 1810. штампао своју чувену књижицу под насловом који одмах открива његов став: «Сало дебелог јера либо Азбукопротрес», у којој се залаже за фонетски правопис и за принцип «пиши као што говориш», а против старог коренског правописа и непотребних писмена, танког и дебелог јер (ъ, ѣ), чиме се грдно замерио црквеним властима, чак и више него захтевом да простонародни језик постане књижевни.

Најважнији циљ и начело језика јесте његова највећа могућа разумљивост. Ко ово начело не заборавља, он се држи народног језика. Онај ко за српски народ говори и пише латински, или, што је готово исто, такозваним славјанским језиком, он очевидно гази прво и најважније начело језика; он своје мисли не саопштава како треба, јер га мало људи разуме.

Речи су знаци наших представа и мисли, а писмена су знаци делова речи; речи се односе на слух а писмена на вид. Природно је, дакле, да је у језику потребно само онолико писмена колико има гласова. Ако их је мање, нећемо знати записати сваку реч; ако их је више, непотребна су, а могу бити и штетна. «На што ће једном простом гласу два или три знака?»

Ништа не одузимамо од заслуга Вукових помињући Мркаља, који је поставио темељ Вукову делу. Вук наставља и дограђује, огромно ширећи своју замисао, али је од Мркаља прихватио основне принципе, који су одговарали његовим схватањима и духу времена: демократски принцип разумљивости језика, захтев да писци усвоје народни језик и фонетски правопис, по начелу да сваки глас има свој знак. Напокон, није мала заслуга Мркаљева што је бескомпромисно ударио на светињу, старински етимолошки правопис, помињући предрасуде, неразумност и страх као основне препреке да се тај анахронизам одбаци. (Меша Селимовић, За и против Вука, 1967)

Poučne priče

Niko nije savršen

Jedan korisnik društvenih mreža objavio je ovu fotografiju sa tekstom:

„Jedne večeri moja majka je napravila večeru nakon napornog radnog dana. Stavila je tanjir sa jajima, salatu i izgoreli tost ispred mog oca.

Odmah sam primetio izgoreli tost i čekao sam da vidim da li će se žaliti na to, ali moj otac je počeo jesti smešeći se i pitao me kako sam proveo dan u školi.

Moja mama se izvinila tati zbog izgorela tosta. Nikada neću zaboraviti njegov odgovor na to: „Dušo, volim izgoreli tost”. Kasnije, kada sam otišao u krevet i kada je tata došao da me poljubi za laku noć, pitao sam ga da li mu se zaista sviđa izgoreli tost?

Zagrlio me je i rekao: „Tvoja majka je imala težak dan i stvarno je umorna. Dala je sve od sebe da nam pripremi ovo jelo, zašto da je krivimo i povređujemo. Izgoreli tost nikada nikome nije naškodilo, ali reči mogu biti veoma bolne”.

Moramo znati ceniti ono što drugi rade za nas, čak i ako nije savršeno, jer je namera da radimo dobro ono što se računa, a niko nije savršen.”

Priča o miru

Jednom su mirni stanovnici Zemlje pitali jednog veoma moćnog čarobnjaka da zaustavi sve ratove i krvoproliće na planeti.

– To je jednostavno, – rekao je on. – Ja ću uništiti svo oružje na Zemlji, i niko neće biti u stanju da se bori.

– To bi bilo odlično! – uzvikuše ljudi.

Čarobnjak je upotrebio svoju magiju i to bi urađeno, nije više bilo oružja.

Bio je mir na planeti, a većina onih koji su bili skloni da se bore, nisu mogli da pronađu oružje. Kada su konačno shvatili da je oružje zauvek nestalo, oni su napravili koplja od mladih stabala, i ponovo započeli da povređuju jedni druge.

Kada je čarobnjak čuo tako loše vesti, on je rekao:

– Ne brinite. Ja ću uništiti svo mlado drveće, pa ovi nasilnici neće biti u stanju da se bore.

Posle dva ili tri dana bezuspešne potrage za mladim stablima, pogodnih za izradu kopalja, buntovni ljudi počeli su da seku veliko drveće, kako bi od njih napravili palice, krvoproliće je ponovo počelo. Čarobnjak uništi svo veliko drveće, ali su ljudi počeli da izrađuju noževe i mačeve od metala. On je uništio sav metal na planeti, a onda su oni počeli da bacaju kamenice

jedni na druge. Bilo je potrebno uništi i kamenje, smatrao je čarobnjak. Tada su se pobunili ljudi koji su zagovarali mir: – Svo drveće je nestalo, nema metala ni kamena. Kako da živimo, šta da jedemo? Ljudi će uskoro umirati i bez borbe. Ne, ovo je pogrešno rešenje problema! – zavapiše oni.

Čarobnjak je bio zbunjen: – Ne znam kako da rešimo ovaj problem.

Ljudi su pali u očajanje, nisu znali šta da rade. A onda se iz gomile, jedan pametan klinac obratio čarobnjaku. – Znam šta treba da uradite. Neka se ljudi osećaju onako kako drugi vide njihove postupke. Ako je jedna osoba povredila nekoga, neka oseća tu istu bol, a ako on donosi radost drugom, neka oseća tu istu radost. Dakle, niko nikoga neće povrediti, jer će odmah osetiti njegovu bol, i moraće da prestane.

Svi ljudi su bili zadivljeni veličinom dečakove ideje, a čarobnjak je odmah otelotvorio njegovu zamisao. Vratio je takođe svo drveće, kamenje i metal, pa čak i oružje.

Od toga dana, niko na planeti nije pokušao da povredi svog bližnjeg. Ljudi su počeli da pomažu jedni druge i nastavili da žive u harmoniji i radosti.

Psići na prodaju

Na izlogu jedne prodavnice u centru grada stajao je natpis na kome je pisalo „Psići na prodaju”. Privučen natpisom, jedan mali dečak stajao je ispred tog znaka i upitao vlasnika kada se on pojavio na vratima: „Za koliko novca nameravate da prodate te kućice?”

Vlasnik radnje je odgovorio: „Za nekih trideset do pedeset dolara.”

Dečak se odmah mašio za džep i izvadio sve što je imao. „Imam svega dva dolara i trideset sedam centi.” – rekao je. „Da li biste mi dozvolili da uđem da ih vidim?”

Vlasnik radnje se nasmejao, a zatim zviznuo, iz kućice za pse izašla je prvo kuja i otrčala do drugog kraja radnje. Za njom je trčalo pet malih, nežnih loptica od krzna. Jedan psić poprilično je zaostao za ostalima. Dečak je odmah primetio da psić koji zaostaje šepa, pa je pitao: „Šta, se desilo sa ovim mališom, šta nije u redu sa njegovom nogom?”

Vlasnik je objasnio dečaku da je veterinar pregledao to kućence i utvrdio da ima iščašen kuk. Takođe je rekao da će uvek će šepati. Da će uvek biti takav. Dečak se najednom vrlo uzbudio. „Želim da kupim baš tog psića.”

Vlasnik radnje mu je rekao: „Ne, ti ne želiš da kupiš baš tog psića. Ali ako ga baš stvarno želiš, spreman sam da ti ga poklonim.” Dečak se veoma uznemirio. Pogledao je vlasnika radnje pravo u oči, i preteći prstom rekao: „Ne želim ga kao poklon. Taj mali pas vredi isto toliko koliko i ostali psići, sada ću vam dati dva dolara i trideset sedam centi, a pedeset centi plaćaću vam mesečno sve dok ga ne isplatim.”

Vlasnik radnje ga je i dalje ubeđivao: „Ti u stvari, ne želiš da kupiš tog psića. On nikada kao drugi psi neće moći da trči, skače i igra se sa tobom.”

Tada je mali dečak seo, povrnulo svoju nogavicu pantalona i pokazao vlasniku radnje svoju uvrnutu levu nogu u velikoj metalnoj protezi. Pogledao je vlasnika radnje i nežno odgovorio: „Vidite. Ni ja ne mogu dobro da trčim, a tom malom kućencetu potreban je neko ko će ga zaista razumeti!”

Мисли Аве Јустина Поповића

Духовни дарови

Духовни дарови су да служе спасењу, а не хвалисавости, или другим непотребним циљевима.

Само духоносци знају потпуно шта нам је у Христу Богочовеку даровано од Бога: каква богатства, каква савршенства, какве светиње.

Само се даровима Духа Светога утољује жеђ душе људске за бесмртношћу и вечношћу.

Дарови се свакоме дају по мери чистоте његове

Предвиђајући Својим Божанским сазнањем како ће се који од нас користити благодаћу Његовом, даровима Његовим, Господ Христос тако и раздељује дарове Своје: свакоме према његовој моћи. Међутим, од нашег личног труда и умножавања Божанских дарова Христових зависи место у животворном Богочовечанском телу Христовом – Цркви, која се као једно и недељиво небоземно Богочовечанско биће протеже од земље до уврх изнад свих небеса над небесима. Уколико човек више живи пуноћом Христове благодати, утолико је и више дарова у њему, и утолико се више разливају по њему, као по сутелеснику Христовом, Богочовечанске силе Цркве Христове, тела Христова, силе које нас очишћују од свакога греха, освећују, обожују, обогочовечују. При томе сваки од нас живи у свима и ради свих, јер смо једно тело сви. Зато се и радује сваки даровима своје браће, нарочито када су већи од његових.

Сваком ће се дати оно што је посејао за живота на земљи.

Дух Свети

Без Духа Светога дух човека се распада и расипа кроз грехе у безброј смрти, у безброј небића и превдобиха.

Да, у нас је Духом Светим све благодатно. То је реализам и гносеологија Новог Завета – богочовечански реализам и богочовечанска гносеологија.

Духом Светим бива и наше очишћење, и наше освећење, и наше охристовљење, и наше обожење, и наше отројичење: све и сва што нас приводи Христу, што нам даје Христа, што држи у нама Христа, што нас чини Христовима и у овом свету и на сву вечност.

Људски дух је боголики, духолики одблесак Бога Духа Светога, зато му је за нормалан живот потребна заједница, општење са Духом Светим.

Право, истинско божанско назначење људскога духа јесте: живети у Духу Светом.

Што је од Богочовека, постаје наше преко Светог Духа. Он засађује и узраста Христа у бићу људском.

Тек када се удухови и одухови Духом Светим, дух људски сазнаје и себе и своје место у свету, међу стварима и бићима и духовима, и своје место према Богу, Творцу и Сведржитељу. Дух свети учи оне у којима обитава, а обитава у душама духоносаца кроз свете тајне и свете врлине.

Духом Светим се постаје духовни човек. Дух Свети пак стиче се светим тајнама, а задржава у души светим врлинама.

Човек сам по себи није у стању да научи науку Христову, нити да је оствари. За њу – богочовечанску, човеку су потребне богочовечанске силе, а пре свега: сам Дух Свети – Утешитељ и Учитељ. Јер само Дух Свети у потпуности зна све учење Богочовеково, и он га једини и може саопштити

духу човековом, сједињујући се са њим духовно помоћу благодати.

Ево апостолског, богочовечанског метода проповедања Богочовековог Еванђеља: показивање Духа Светога и силе божанске. А у чему се показује Дух Свети? У светом животу, у светим мислима, у светим осећањима, у светим делима, у светој души, у светом срцу, у светом уму, у светој савести, у светом телу. Од светога корења – свет и плод. Од Духа Светога и бићу човековом – свети плодови Духа: „љубав, радост, мир, трпљење, доброта, милост, вера, кротост, уздржање, праведност, истина.

Хришћанство је живот у Духу Светом, стога и непрекидно пројављивање Духа Светога и његове божанске силе. У томе је спасење и освећење и обожење.

Дух Свети је душа Цркве: Он освећује све и сва што је у Цркви: и нас и све наше. Зато у нас хришћана све има бити свето, сем – ако Духа Светог свеосвећујућег не одгурнемо од себе својим гресима. За наше животе и подвиге Дух Свети излива у срца наша и разлива по бићу нашем свете и светотворне силе.

Дух Свети просијава, зрачи из духоносних личности. Духовне личности су и духозрачне.

Дух Свети је та сила која борави у Христовом човеку, и која му и душу и тело штити и брани од зла. Ову силу невидљиво осећа очима вере ум светли и духовни.

Помоћу светих тајни и светих врлина Дух Свети „враћа нас нама самима, дајући нашем боголиком бићу божанску праведност, божанску светост, божанску бесмртност, божанску вечност”.

Дух Свети води нас благодаћу кроз свете тајне и свете врлине. Тако њиме вођени идемо путем свог природног и богоназначеног усавршавања. И иде се тим путем и постепено, по мери свога труда у светом еванђелском животу, животу „по Духу”.

Тако се човек богати непропадљивим богатством Духа Светога и постиже пуноћу свога бића.

Дух Свети нам враћа сва она божанска богатства која смо изгубили грехом и због греха.

По чему ћеш знати да се Дух Свети коснуо твога срца? По својој ставу према Христу: признајеш ли у Њему истинитог Бога и Господа, Дух Свети је обасјао твој дух и излио у њега силу вере; не признајеш ли у Христу Бога и Господа, незнабожац си, Дух Свети је далеко од тебе, и ти се свесно или несвесно противиш Духу Светом.

Поучне мисли

ВЛАДИКА НИКОЛАЈ - МИСЛИ О ДОБРУ И ЗЛУ

САСТАВ ОВОГА ЖИВОТА

Овај живот не би се могао замислити без трога: Среће, несреће и смрти. Нешто среће, нешто несреће и смрт омогућавају овај живот. Морална хемија овога света још је чуднија од физичке хемије. Срећа је дар Божији, несрећа допуштење Божије, а смрт победа Божија. Стална срећа, без примеса несреће, постала би безбојна и досадна. Стална несрећа, без смрти, учинила би овај живот паклом без излаза. У срећи људи неће-хоће да се сете Бога; у несрећи хоће-неће да се сете Бога, а у смрти морају да се сете Бога.

БЕДНОЋА И ПРАЗНИНА

Што веће богатство изван Бога, то већа бедноћа. Што веће знање изван Бога, то већа празнина. Бог једини чини богатим и мудрим. Свет без Бога ствара просјаке и глупаке.

ТКАЊЕ И ОСИПАЊЕ

Ако дању ткаш, а ноћу осипаш, никада нећеш саткати. Ако дању зидаш, а ноћу рушиш, никада нећеш сазидати. Ако се, дакле, молиш Богу, а чиниш оно што је зло пред Богом, никада нећеш моћи своју душу ни саткати ни сазидати.

ЕХО СВОЈЕ ДУШЕ

Цела природа личи на један клавира, на коме су створења у ствари дирке. Које се год дирке човек дотакне, чује ехо своје душе.

ЛЕПОТА ПРИРОДЕ

Сва лепота природе долази од тајанствености Тајанственога. Без ове тајанствености Тајанственога природа не би могла ни за тренутак задржати ону тиху и чедну лепоту, која кроз њу просијава. Сва створена природа је облак, који задржава силну светлост и умеравла пламен Божанства. Танкост или дебелост тог облака зависи од нашег духовног вида. За префињене духове тај облак је танак и прозрачан, за грубе дебео и таман.

ЧУЛА, РАЗУМ И УМ

Разум има на служби пет чула, ум има једно чуло. Чуло ума јесте разум. Разумни су они људи, код којих разум господари чулима. Умни су људи виши од разумних, као што су разумни људи виши од чулних. Умни су они људи, код којих ум потпуно господари разумом, то јест код којих ум само прима искуство, које му доноси разум, као сиров материјал, који он претвара у нешто сасвим друго, што и не личи на разумом донето му искуство. Као што стомак прима споља храну и претвара је у крв, то јест у нешто што и не личи на примљену храну! Људи пак, код којих разум преовладава умом и искуство разума остане једини - несварени - садржај ума, постају безумни. Као што се говори о поквареном стомаку и несвареној храни, тако се може говорити о поквареном уму и несвареном - неживотвореном - искуству. И као што један организам мора да пропадне при огромној количини хране, но без моћи сваривања, тако и

ум мора да се помрачи при огромној количини искуства и знања, кад изгуби моћ контроле обим и моћ преобраћања овога у нешто сасвим неслично.

ЧИМЕ СЕ ХВАЛИШ?

Чиме се хвалиш? Златом? То исто злато држала је планина у себи и није се хвалила. Одемом? Ту исту свилу носила је гусеница у себи и није се хвалила. Здрављем? Још боље здравље има вук у гори, но не хвали се. Апетитом? Мравојед с апетитом једе мраве до смрти, а потом мрави њега једу. Срећом? Гле, лисица је неповерљивија према срећи. И кад стоти пут успе да ухвати кокош, она у страху ослушкује с које ће стране пући пушка. Коњима? Како можеш високо мислити о својим коњима, кад они не мисле високо ни о себи, нити - о теби?

НЕ ВЕРУЈ СРЕЋИ

У богатству мисли, како ћеш с достојанством сносити сиромаштину. У срећи мисли, како ћеш с достојанством сносити несрећу. Када те људи хвале мисли, како ћеш с достојанством сносити њихове поруге. А целога живота мисли, како ћеш с достојанством умрети.

СКРИВАТИ СЕБЕ - СЛАБИТИ СЕБЕ

Понеки човек скрива своје слабости од оних, који га воле да га се не би згнушали. И скрива себе од оних, који га хвале, да га не би наружили. Двојачко се греши. Прво, јер не зна да, кад би открио своје слабости, они који га воле и хвале не би га мање волели и хвалили. Открију ли пак ови сами његове слабости, онда ће неминуовно доћи гнушање и поруга, којих се он толико боји. Друго, јер заборавља да једно Око све види, све зна и све проказује. Боље, дакле, открити своје слабости раније него оставити их да нарасту и саме се открију доцније. Јер је лакше поднети стид у младости, него у старости.

ПРОШЕТАЈ МИСЛИ ПО НЕБУ

Мисли твоје, које се по небу не прошећају, остају кржљаве и болесне. Речи твоје, које не ударе о небо, остаће без еха и биће као котрљање камена, које зада страх околини и не донесе никакву благодат долини.

Anekdote

Džordž Bernard Šo

Šou dođe jedan mladić i počeo mu nadugo i naširoko objašnjava da je ostavio studije medicine jer se želi posvetiti književnom radu i time koristiti čovečanstvu.

- Zato nije potrebno da postanete književnik.

- Zašto?

- Vi ste poslali zaslužni za čovečanstvo već time što ste se odrekli studija medicine.

Pjer-Simon Laplas

Laplas se prilikom izbora u Francuskoj akademiji nauka, pokazao kao veliki diplomata. Svi su bili zainteresovani da saznaju za koga će se od dva kandidata na tajnom glasanju odlučiti. On je uzeo dva glasačka listića ispunio ih, stavio u svoj šešir, i pred svima izvukao jedan i stavio u glasačku kutiju. Jedan od njegovih suseda je kasnije prokomentarisao kako je video da je na oba listića napisao isto ime – ime osobe koju je podržavao.

Aleksandar Humbolt

Dok je tragao za izvorom reke Orinoko, Humbolt je bio gost jednog amazonskog plemena. U znak prijateljstva, od poglavice je dobio papagaja koji govori. Međutim, Humbolt je primetio da papagaj ne izgovara reči plemena domaćina. Saznao je da je papagaj ratni plen i poslednje živo biće koje „govori“ jezikom plemena koje je uništeno u ratu. Zapisujući reči koje je čuo od papagaja, Humbolt je spasao od zaborava deo kulture plemena Majpure.

Džingis-kan

Jednom je Džingis-kan naredio da se ubije njegov najbolji konj jer je posrnuo u jednom okršaju s neprijateljom: – Ovaj put je posrnuo, drugi put bi možda pao – rekao je.

Ludvig van Betoven

U društvu nekih političara razgovaralo se o ratu i miru, a neko je nabrajao šta bi sve trebalo učiniti za očuvanje mira. Betoven, koji je čuo ovaj razgovor, upadne: – Gospodo, verujte mi, muzika je efikasnija od bilo kakve politike kad se radi o tome da narodi zavole mir.

Imanuel Kant

Kada je Imanuel Kant bio u već poodmaklim godinama, prijatelj ga je upitao zašto se nije oženio. Kant odgovori:

- Vidiš, to je ovako: u mladosti, kad mi je žena bila potrebna, nisam je imao čime hraniti, a sada kada bih je mogao hraniti nije mi više potrebna.

Indija

U drevnoj Indiji, jedan čovek osuđen je na smrt. Kada je kazna izrečena, pao je pred noge svog kralja i zatražio milost. „Gospodaru, ako mi poštedite život“, rekao je, „u roku od godinu dana naučiću vašeg konja da leti.“

„Privremeno si slobodan“, rekao je kralj. „Ali ako u roku od godinu dana konj ne poleti, presuda će biti izvršena.“

Kada su ga kasnije članovi porodice zabrinuto pitali kako misli da ostvari svoje obećanje, čovek je spokojno odgovorio: „Za

godinu dana može da umre kralj, ili da umre konj, ili da umrem ja, a na kraju krajeva, možda taj konj stvarno i poleti!”

Stepa Stepanović

Prvi svetski rat... Vojvoda Stepa. Jedan oficir koga je Stepa oborio na ispitu jer je tvrdio da će Austrougarska da udari baš preko Drine, kada se to i desilo, pitao je Stepu: „Da li se sećate da ste me oborili na ispitu jer sam rekao da će glavni napad na Srbiju doći preko Drine?“. Stepa je odgovorio: „Sećam se, pa šta“. – „Vidite da sam bio u pravu“, pohvali se oficir. A Stepa mu reče: „Nisi bio u pravu. I oni će proći kao i ti na ispitu!”

Frensis Bakon

Kad su engleskog filozofa F. Bakona upitali, kada je najbolje oženiti se, odgovorio je: – Svako doba je dobro, jer kad si mlad, žena ti je ljubavnica, kad si sredovečan, ona ti je drugarica, a kad si star, ona ti je negovateljica.

Lojd Džordž

Nekadašnji britanski premijer Lojd Džordž je jednom u Parlamentu, kao šef liberalne stranke, ljuto napao konzervativce. Neka dama mu tada ljutito reče:

– Da sam ja vaša žena, sipala bih vam otrov u čaj!

– A da sam ja vaš muž, ja bih taj čaj popio! – odsečno odvrati Lojd Džordž.

Volter

Volter je neko vrijeme proveo na dvoru pruskog kralja Fridriha. Jednom je s kraljem krenuo na reku na veslanje. Kada su stupili u čamac Volter primeti da u čamac ulazi voda i naglo skoči na obalu. Kralj, koji je ostao u čamcu, s osmijehom reče:

– Zar se toliko bojite smrti?

– Naravno da se bojim, na svetu je mnogo kraljeva, ali je samo jedan Volter.

Onore de Balzak

Dok je bolestan ležao na samrti, slavni francuski pisac Onore de Balzak bio je nezadovoljan što o njegovom zdravlju brinu neki nepoznati lekari pokušavajući bezuspešno da mu pomognu.

– Neću da me vi lečite! – vikao je u bunilu bolesni pisac. – Pozovite doktora Bjanšona! – preklinjao je Balzak. Da li je Bjanšon bio neki slavni lekar? U izvesnom smislu jeste. Bio je junak Balzakovog romana – izmišljena ličnost.

Mudre misli

Ako je i teško živeti, opet je život sladak.
Ako je na guvnu, nije u ambaru.
Ako je neko lud, ne budi mu drug.
Bi se na srebrnoj pari obrnuo.
Biser ne valja pred svinje prosipati.
Bivši prijatelj je gori nego neprijatelj.
Cvet je najlepší dok je neubran.
Čije june, onoga i uže.
Čini dobro, dobrome se nadaj, čini loše, još gorem se nadaj.
Čovek bez slobode, k'o riba bez vode.
Ćuti ko ćutuk.
Ćuti ko govedo.
Danas u zlatu, sutra u blatu.
Danas vezir, sjutra rezil.
Darovni kolač često u grlu zapne.
Đe nije mačke, tu miševi kolo vode.
Đe nije žene, tu nije ni kuće.
Frkće od besa.
Gde se ništa ne može pomoći lepo je osmehnuti se.
Gde se pije primakni se, gde se bije odmakni se.
Hoće ga svaki đavo.
Hoće hleba bez motike.
Hoće hleba preko pogače.
I zid ima uši, i plot ima oči.
Ide vreme, nosi breme.
Ili ne pokušavaj, ili dovrši.
Izvalila magla panj.
Jedna greška, večna muka.
Jedna šugava ovca celo stado ošuga.
Kad mator pas laje, valja videti šta je.
Kad mi ne možeš pomoći, nemoj mi odmagati.
Kad najviše grmi, najmanje kiše pada.
Kad se prase najede onda korito prevali.
Kad se slože i slabi su jaki.
Ko je junak? Ko nadvlada svoje strasti.
Ko jedanput slaže, drugi put mu se ne vjeruje iako istinu kaže.
Lasno je kavgu zametnuti, al' je teško kavzi dževap dati.
Lasno je biti s tuđijem dobar.
Lasno je govoriti, al' je teško tvoriti.
Ludi se penje da visoko sjede, a kad bude do bjesede, kaje se što onđe sjede.
Ljubav vera i nada ostavile traga.
Mnogo asova treba dok se istina sahrani.
Mnogo je mački celo pečenje.

Mnogo treba vremena da od deteta čovek bude
Mnogo znati, znači pre vremena ostariti.
Mnogo zrna gomilu načine.
Nad silom sila je pravda.
Naduri se ko ćuran na bunjištu.
Najčešće opeče potajni žar.
Najgore je kad padneš u njenim očima.
Najpre ispred svoje kuće počisti.
Od zla gore, a od dobra bolje ima.
Onaj koji pita ispadne budala pet minuta, ali onaj koji ne pita ostane budala čitavog života.
Onaj te voli koji te nagoni na plač.
Pošten manje obeća, nego što učini.
Poštenje je ravno sa životom.
Pošto se kola slome, mnogi put kazuju.
Retka je sreća bez gordosti.
Riba od glave smrdi, a od repa se čisti.
Rizik stvara kapital.
Siromaštvo je željno mnogo čega, ali pohlepa, svega.
Sirotinjo, i Bogu si teška.
Sit gladnom ne veruje
Slabo slovi, ali dobro lovi.
Slađa je i milosna reč, nego nemilosna milostinja.
Što ih pasa laje, da svaki ujede, zlo.
Što je brzo to je kuso
Što je svačije, to je ničije.
Što je veća ptica, veće joj gnezdo treba.
Teško svuda svome bez svojega.
Teško tome ko za tuđom pameti ide.
Teško volu u jarmu i čoveku u najmu.
Tuđoj se budalaštini smejemo, a svoje se ne stidimo.
Tukle se jetrve preko svekrve.
U stara krvnika nema novog prijatelja.
U šumu drva nosi.
Vo se veže za rogove, a čovjek za jezik.
Voda svašto opere, do crna obraza.
Vodu koju ćeš pit nemoj mutit.
Vreme donese sve ko ga dočekati ume.
Vreme gradi niz Kotare kule, vreme gradi vreme razgrađuje.
Vreme je najveći gospodar.
Zakrvavio očima ko divlji petao.
Zapamti savet onoga ko te voli, pa makar ti se činio i lošim.
Zavadio bi dva oka u glavi.
Zbori pravo pa sedi gde ti drago.
Zid ruši vloga, a čovjeka briga.

